

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

KAN HET BUREEL VAN RECHTSBIJSTAND RECHTERLIJKE BESLISSINGEN VELLE?

De uitspraken van de bureelen, ingesteld door de wet van 29 Juni 1929, worden in de rechtspraktijk doorgaans vonnissen genoemd en als dusdanig beschouwd.

De gevolgen van deze stelling, namelijk op taalgebied, wettigen eene studie omtrent dit twistpunt.

De oplossing dient te worden gevonden, eenerzijds in de natuur van de organismen die beslechten, en anderzijds in de taak die hun wordt opgedragen.

Bij eerste zicht is men geneigd de bureelen van Rechtsbijstand, samengesteld ingevolge artikels 6 en volgende van de wet van 1929, als gewone rechtbanken te aanzien.

Het voordeel van de kosteloze rechtspleging kan toegekend worden hetzij door het bureel, hetwelk, voorgezeten door een rechter bijgestaan door een ambtenaar van het Openbaar Ministerie en een griffier, op dezelfde leest is geschoeid als een gewone rechtbank, hetzij door den voorzitter van de rechtbank in spoedeisende gevallen, hetzij nog, in boetstraffelijke aangelegenheden door den rechter met de vervolgingen gelast (1), hetzij eindelijk door de ongewone rechtsmachten.

Voor de Hoven van Verbreking en van Beroep worden de zaken nochtans behandeld door één raadsheer zetelend met een ambtenaar van het Openbaar Ministerie en een griffier.

De vraag is of deze rechtsmachten en ma-

gistraten « qualitate qua » zetelen of indien zij integendeel slechts met eene bestuurlijke zending belast zijn.

Er dient dus na gegaan te worden, of hunne rechtsmacht van gerechterlijken of van bestuurlijken aard is.

Door jurisdictie verstaat men gewoonlijk de bevoegdheid om op de geschillen die aan het oordeel van de rechtbanken onderworpen zijn, een uitspraak te doen die tevens op de regels van het recht gegrond is en die voor de partijen bindend zal zijn. Het berechten van dergelijke geschillen valt onder de eigenlijke rechtspraak.

De uitspraken gedaan buiten een echt proces noemt men oneigenlijke of vrijwillige rechtspraak.

Kan er bij Pro-Deo beslissing spraak zijn van eigenlijke rechtsmacht?

Men zal vergeefs zoeken naar het geschil. De afwezigheid van alle gerechterlijk contract sluit de mogelijkheid van eigenlijke rechtspraak uit. (Zie Arntz, Droit Civil, T. III, nrs 411 en 419.)

De uitspraken van de bureelen vertoonen eenige gelijkenis met de vrijwillige rechtspraak, die op haar beurt heel dicht bij de administratieve verrichtingen staat, zoo dicht dat men beweerd heeft dat de benaming « rechtspraak » hun dan niet wordt gegeven om wille van hun inhoud, doch liever om wille van den persoon der ambtenaren die ze verricht. (A. Lepaige,

Vrijwillige en eigenlijke rechtspraak, R. W. 1936-1937, kol. 533.)

Welnu, tijdens de Kamerverrichtingen werd aan de leden van de bureelen van rechtsbijstand, als dusdanig zetelend, het karakter van magistraat ontkend.

« Wij meenen, aldus de heer Servais, dat de » door het ontwerp tot stand gebrachte organismen evenveel waarborg bieden als onze » rechtbanken en dat zij beter bij machte zijn » dan zij, om in deze zaken behoorlijk recht te » spreken.

»

» Daaruit blijkt dat de leden van de bureelen » van kosteloze raadpleging (2) geen rechters » zijnde, niet onderworpen zijn, inzonderheid » wat betreft de eedaflegging vóór hun in functie treden, aan de verplichtingen van de » rechters. Als advocaat of als magistraat (3) » met een administratieve opdracht belast, zoo » vervullen zij deze onder den eed (die) zij als » zoodanig hebben afgelegd. » (Verslag van den heer Servais, Parl. Doc. Senaat, zitting 1922-1923, bl. 86.) (4)

De tekst van de wet duidt trouwens duidelijk aan dat een onderscheid werd gemaakt op dit gebied tusschen de rechtbanken en de bureelen. Het woord rechtbank werd uitgeschakeld en vervangen door de uitdrukking « bureel ». Wanneer een bureel dient onderverdeeld te worden is er geen spraak van kamers doch van « sectiën ».

Dat deze bewoordingen gewild waren, spruit uit de voorafgaande debatten : (5)

« Il paraît dès lors et ceci par souci » d'une terminologie adéquate que c'est pécher » par impropriété des termes que d'appeler juge- » ment les décisions de ces bureaux. Un bureau » ne rend pas de jugements. Et c'est pourquoi » il convient de remplacer le terme « jugement » » par le terme « décision » aux articles 23 et 24 » et d'éviter à l'article 23 l'expression « juge ». (Doc. Parl. Senaat, zitting 1922-1923, bl. 452.)

Men mag verder uit het oog niet verliezen dat de wet van 1929 in haar geest eene aanpassing is van de Fransche wetgeving. Algemeen wordt aangenomen in Frankrijk, dat de bureelen geen rechtbanken zijn en hunne leden geen magistraten. (Dall., Rep., V°, Assist. Jud., nr 60.)

Daar moeilijk te omschrijven valt welke verrichtingen onder de vrijwillige rechtsmacht vallen en bovengemeld criterium — namelijk de persoon van den rechtsprekende — eerder de

Pro-Deo beslissing onder de bestuurlijke aanlegenheden rangschikt, moet nagezien of het wel mogelijk is aan dergelijke uitspraak een bestuurlijk karakter toe te schrijven.

De uitspraken van de bureelen van rechtsbijstand hebben tot doel niet het bijleggen van een betwist recht, maar het nagaan of de voorwaarden tot het bekomen van een gunst, door de wet voorzien, vervuld zijn. Bestuursgewijze kennen zij den behoeftige het recht toe kosteloos te procederen, zooals het bureel van kosteloze raadpleging ter beschikking van de minbedeelden een raadsman stelt en de bureelen van weldadigheid aan de armen het recht geeft op brood, kolen en andere materiele hulp.

Tijdens de besprekingen in de Kamers werd uitdrukkelijk gewezen op den bestuurlijken aard van deze beslissingen. De heer Staatsminister Servais, die de memorie van toelichting opstelde, sprak zich hieromtrent met klaarheid uit :

« Het is misschien niet nutteloos na te gaan » welk het karakter is van die organismen, uit » het oogpunt van ons staatsrecht.

» De bijstand is een gunst die eerst een recht » wordt, nadat die organismen het bestaan hebben erkend van de voorwaarden, daartoe door » de wet gesteld. De bureelen van kosteloze » raadpleging (6) zijn dus geen rechtbanken » die recht spreken over een betwist recht; het » zijn organismen die bestuursgewijze een recht » toekennen. Hunne opdracht biedt veel gelijk- » nis met die van de weldadigheidsbureelen. Artikel 2 van het ontwerp zegt dan ook niet : » « hebben recht op den gerechterlijken bijstand » de personen van Belgische nationaliteit, enz. », » maar : « het voordeel van den gerechterlijken » bijstand wordt verleend aan de personen » .. » (Parl. Doc. Senaat, zitting 1922-1923, bl. 86.)

De commissie van Justitie deelde dezelfde meening : (7)

« Il n'était pas superflu de préciser, au point » de vue de notre droit public, le caractère des » organismes nouveaux créés par le projet de » loi. Aussi l'exposé des motifs s'en est-il donné » la peine. Votre Commission est pleinement » d'accord pour reconnaître que les bureaux de » la Consultation Gratuite (8) sont uniquement » investis d'une mission de nature administra- » tive. Ils ne constituent point une juridiction, » encore que l'octroi du bénéfice de l'assistance » par le Bureau de Première Instance est susceptible d'une certaine forme d'appel. » (Parl. Doc. Senaat, id., bl. 452.)

Het recht aan den behoeftige toegekend kan aan niemand schaden. Het schept alleen zekere verplichtingen vanwege ministerieele officieren, deskundigen, vertalers, enz., en natuurlijk vanwege de Schatkist. Dit zal uitleggen waarom de partij, tegenover wie de verzoeker in Pro-Deo wenscht een geding in te spannen, niet gedagvaard maar slechts uitgenoodigd wordt te verschijnen (artikel 22-2).

Uit voorafgaande beschouwingen blijkt dus dat de bureelen van rechtsbijstand geen vonnissen, doch bestuurlijke beslissingen uitspreken (9). (Zie ook Grunzweig, Assist. Jud., nrs 149 tot 160; idem *Emploi des Langues en matière d'Assistance Judiciaire*, B. J. 1936, bl. 608; Rep. Prat., V^o, Assist. Jud., nrs 32 en 35; contra Brussel, 25 Januari 1890, B. J., 1890, 251.)

Deze opvatting scheen niet te bestaan onder het stelsel der wet van 30 Juli 1889 betreffende de rechtsbijstand.

Het zal dan ook niet ontbloeit van belang zijn enkele gevolgen aan te stippen door dezen omkeer teweeggebracht.

Eerste gevolg.

De regels van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn niet van toepassing ten ware de uitzonderingen door de wet van 1929 voorzien.

Zoo worden partijen niet gedagvaard, doch wel uitgenoodigd om voor het bureel te verschijnen (artikel 20, alinea 3).

Er wordt niet gepleit op besluiten.

De uitgesproken beslissingen worden niet beteekend. (Zie ook Gent, 4 December 1906, Pas. 1908, II, 49.)

De zittingen worden gehouden en de uitspraken gedaan met gesloten deuren (vergelijk artikel 24 der wet en P. B., V^o, Trubuniaux administratifs, nr 46, en V^o, Jugement administratif, nr 54).

Tweede gevolg.

De beslissingen zijn niet vatbaar voor verhaal (artikel 20 der wet).

Wanneer een uitspraak bij verstek werd geveld, is er geen verzet mogelijk. Deze regel dult geen enkele afwijking.

In principie is het beroep uitgesloten, zoodat de beslissingen van de vrederechters, van de met eene boetstraffelijke zaak gelaste rechters,

van den voorzitter van de rechtbank, enz., als leden van het bureel van rechtsbijstand zetelend, in laatste aanleg geveld zijn.

Twee uitzonderingen worden nochtans door de wet voorzien.

Tegen de beschikkingen, uitgesproken door het bureel bij de rechtbank van eersten aanleg, kan de procureur-generaal beroep aantekenen (artikel 31); dezelfde magistraat mag zich in verbreking voorzien tegen de beslissingen van het bureel bij het Hof van Beroep (artikel 32).

Deze uitzonderingen moeten op beperkende wijze verklaard worden. Een uitspraak van het bureel bij de rechtbank van koophandel zou dus niet vatbaar zijn voor beroep.

Derde gevolg.

Welke beslissing dient genomen te worden in geval van verstek?

1° De verweerder (10) verschijnt niet. Geen moeilijkheid doet zich voor.

2° De eischer is afwezig.

Artikel 22 alinea 2 van de wet van 29 Juni 1929 beveelt de verzoekende partij te verschijnen, doch voorziet geen sanctie.

Verscheidene oplossingen moeten onderzocht worden.

De zaak uitstellen tot een verdere zitting lijkt in tegenstrijd met alinea 4 van artikel 22, aangezien partijen niet werden onderhoord.

Het schrappen van de rol wordt niet voorzien in bestuurlijke aangelegenheden. Artikels 29 en 73 van het decreet van 29 Maart 1808 hebben betrekking op doorhalingen gedaan in zaken ingeleid bij de Hoven van Beroep en de rechtbanken van eersten aanleg en vaardigen daarbij een tuchtmiddel (11) uit, getroffen tegenover pleitbezorgers en advocaten. (Zie Pand. Belg., Amendes Mixtes, nr 19, en V^o, Biffure, nr 9.)

Indien men de vraag bij verstek verwerpt of aanvaardt naar gelang zij ongegrond of rechtmatig is, druischt men in tegen het imperatief gebod van artikel 22 alinea 2. Dergelijke toegewendheid zou trouwens voor gevolg hebben dat, de verweerders niet verplicht zijnde te verschijnen en dezelfde gemakkelijheid toegekend zijnde aan eischers, de bureelen van rechtsbijstand zouden beslissen op een verzoekschrift in afwezigheid van alle partijen.

De heer Grunzweig (*Assistance Judiciaire*, nr 188) beweert dat het niet verschijnen de verwerping van de aanvraag medesleept, daar men

terecht mag veronderstellen dat aanzoeker, die zich de moeite niet getroost te verschijnen, van de gevraagde gunst afziet.

Dergelijke stelling ware ongetwijfeld doeltreffend en zou beletten dat eischer in Pro-Deo verscheidene malen de zaak opnieuw op de rol kan brengen en zijn tegenstrever, in het geding dat hij zich voorstelt aan te vangen, verplichten telkenmale vruchteloos te verschijnen wanneer opmerkingen hoeven te worden gemaakt omtrent het onvermogen, totdat deze laatste eindelijk afziet van zijn recht de behoeftigheid te betwisten en de kostelooze rechtspleging in zijne afwezigheid wordt toegekend.

De juridische waarde van deze stelling is nochtans zeer betwistbaar.

De vraag zonder meer afwijzen is over den grond der zaak vooraf vonnissen en komt er op neer eene sanctie toe te passen waar de wet er geen voorziet. De afstand van de vraag veronderstellen is niet in overeenstemming te brengen met de algemeene regels van het recht.

Wanneer de eischer niet verschijnt voldoet hij niet aan de voorwaarden, door de wet gesteld, om de gevraagde gunst te bekomen. Zijne vraag zou dus onontvankelijk worden verklaard (12) met het gevolg dat eene nieuwe vraag zou kunnen ingeleid worden nadat de heele rechtspleging, met inbegrip van de stukken voorzien bij artikel 38, werd hervat. (Bureel Rechtsbijstand, Brussel, 9 Februari 1939, in zake Goosens/Van Hoolandt.)

Vierde gevolg.

De beslissingen hebben kracht van gewijsde.

De gevolgen van het rechterlijk gewijsde zijn dezelfde in bestuurlijke als in rechterlijke zaken. (Rep. Prat., V^o, Chose Jugée, nr 205.)

Een bureel mag dus op zijn uitspraak niet terug komen tenware er eene nieuwe vraag ingeleid werd en een nieuw regelmatig onderzoek ingesteld. (Parijs, 16 November 1858. Brière Valigny, bl. 325.) (13)

Nochtans heeft het bureel de bevoegdheid om zijne uitspraak uit te leggen (Pand. B., Tribunaux administratifs, nr 53) of om eene stofelijke missing te herstellen (P. B., V^o, Erreur matérielle de redaction, nr 39) voor zoover het zijne beslissing niet wijzigt.

De kracht van gewijsde, aan dergelijke uitspraken gehecht, mag ingeroepen worden voor de gewone rechtbanken, dewelke hunne waarde niet hebben te beoordeelen. (Bellac, 30 Augustus

1860, D. P., 1861, II. 8; Aix, 17 Juli 1902, D. P. 1903, II. 503.)

Er dient nochtans opgemerkt te worden dat de Pro-Deo beschikking, in kracht van gewijsde getreden, in bepaalde gevallen kan herroepen worden. Ingevolge artikel 48 van de wet van 29 Juni 1929 wordt de gunst niet teruggetrokken door het bureel dat berechtte, maar door de rechtbank met de betwiste zaak gelast. Dit artikel heeft een beperkend karakter. De maatregel kan slechts getroffen worden in twee bepaalde gevallen : wanneer de Pro-Deo beslissing bekomen werd door valsche verklaringen of wanneer de eisch uitgedrukt in het inleidend exploit van aanleg niet deze is welke vermeld was in het verzoekschrift tot het bekomen van de kostelooze rechtspleging. Wijders kan men op de verleende gunst niet meer terug komen wanneer de rechtspleging, ingezet ingevolge de Pro-Deo beslissing, ten einde is.

Billijk in zijn beginsel is artikel 48 heelemaal ontoereikend in zijne uitwerking.

1° Wanneer de ingeleide rechtspleging is geëindigd, valt op de Pro-Deo beslissing niet meer terug te komen, het is te zeggen dat het recht buigt voor het voltrokken onrecht, en dat enkel tot de orde kan worden terug geroepen hij die zijn gunst niet ten einde heeft uitgeput.

De praktijk leert dat weinig beslissingen worden teruggetrokken, omdat het bedrog wordt ontdekt wanneer het te laat is : wanneer het vonnis ten gronde is uitgesproken.

2° De rechtspleging voorzien bij artikel 48 is dusdanig, dat heel weinig Pro-Deo beslissingen kunnen teruggetrokken worden.

De wet veronderstelt inderdaad dat een rechtbank, ten gronde, gelast is. Men moet er uit besluiten dat de rechtsbijstand verleend om kopy van een bundel te bekomen, om een vonnis te lichten, enz. in geene omstandigheden kan teruggetrokken worden.

Wijders mag niet gelijk welke rechtbank op een Pro-Deo beslissing terug komen.

Alinea 1 van artikel 48 wijst er op dat de zaak ten gronde moet ingeleid geweest zijn door een exploit; de rechtbank beslist na het Openbaar Ministerie te hebben onderhoord (Servais, *Traité de Procedure Gratuite*, nr 214) (14) zoodat, ten slotte alleen de rechtbank van eersten aanleg en het Hof van Beroep — met uitsluiting b.v. van de administratieve rechtbanken — bevoegd zijn om de herroeping van de gunst uit te spreken,

Het ware meer doeltreffend de terugtrekking van alle Pro-Deo uitspraken, in de gevallen door de wet voorzien, uitsluitend aan het bureel van rechtsbijstand, dat de gunst verleende, over te laten.

Vijfde gevolg.

Het gebruik der talen voor het bureel van rechtsbijstand. (15)

Aanziet men de bureelen van rechtsbijstand als gewone rechtbanken, in betwiste zaken rechtsprekende, dient de wet van 15 Juni 1935 te worden toegepast; neemt men aan dat zij een oneigenlijke rechtsmacht uitmaken, dan zou artikel 9 van gezegde wet kunnen ingeroepen worden; doch indien men de meening is toegedaan dat zij bestuurlijke rechtbanken uitmaken, zou de vrijheid der taal de leuze zijn.

Uit bovenstaande uiteenzetting blijkt dat de bureelen van rechtsbijstand van louteren bestuurlijken aard zijn en dus niet onder toepassing van de wet van 15 Juni 1935 vallen.

Tijdens de besprekingen van het ontwerp betreffend het gebruik der talen in gerechtszaken werd nergens gewag gemaakt van de kosteloze rechtspleging. Melding er van werd nochtans gemaakt in het wetsvoorstel Romsee: « Deze » regel is namelijk toepasselijk op de inleidende » rechtspleging, met inbegrip van het compromis in zake scheidsgerecht, de aanvraag van » kosteloze rechtspleging... » (Kamer van Volksw., zitting 1932-1933, bl. 22.) Doch dit voorstel werd niet aangenomen.

Het administratief karakter der bureelen laat niet toe een andere oplossing, in rechte, te vinden.

Weliswaar deelt de heer procureur-generaal Hayoit de Termicourt deze meening niet. (R. W., Openingsrede 1935-1936, bl. 44, nota 5.)

Om dezelfde reden moet worden aangenomen dat artikel 67 van de wet van 15 Juni 1935 de artikels 14 en 36 van de wet van 29 Juni 1929, omtrent de taalkennis van de leden der bureelen van rechtsbijstand, niet heeft afgeschaft. (Contra Hayoit de Termicourt, loc. cit., bl. 71, nota 3.) Zooals hooger reeds werd aangestipt, zijn de leden van de bureelen trouwens geen magistraten als dusdanig.

De bureelen van rechtsbijstand dienen op gelijken voet te worden gesteld met de bureelen van kosteloze raadgeving en de tuchtraden handelende in bestuurlijke aangelegenheden.

Nochtans zal in de praktijk en in alle billijkheid alleen rekening gehouden worden met de streektaal, t.t.z. met de taal die gewoonlijk wordt gesproken door de meerderheid der inwoners. De leden van het bureel, die tevens magistraten zijn, en hunne taak begrijpen, zullen niet naar willekeur handelen of laten handelen, doch zich weten aan te passen aan de streek waarover zij rechtsmacht hebben. Het zal niet gezegd worden dat een imperatieve wet van doen is om de taal van het volk te eerbiedigen.

Aldus zou de geest van den wetgever nageleefd worden (zie Prof. Victor, R. W. 1935-1936, kol. 1655) en een bewijs geleverd worden dat artikels 14 en 36 van de wet van 29 Juni 1929 geen doode letter zijn, doch ten volle verstaan en toegepast worden.

Pedro DELAHAYE,

Substituut Procureur des Konings te Brussel.

(1) Men betwist wel eens dit recht aan de Raadkamer (zie nochtans Hof van Verbreking, 15 December 1936, Pas. 1936-I-451) en doorgaans weigert de onderzoeksrechter het Pro-Deo toe te kennen. De redenen zijn opgesomd in een grondige studie van den heer Voorzitter van de Rechtbank van Brussel (Bon Gilson de Rouvreur, B. J. 1930, bl. 34; contra Grunzweig, Assistance Judiciaire, n° 297).

(2) De uitdrukking «bureel van rechtsbijstand» werd eerst later aangenomen (zie Pasinomie 1929, bl. 520).

(3) Het voorontwerp begreep de advocaten in de samenstelling der bureelen.

(4) Zie ook wat de tucht betreft de beschouwingen van den heer L. Soenens onder arrest van Verbreking 8 Mei 1922, B. J. 1923, bl. 458.

(5) De bescheiden van de Kamers nemen den Nederland-schen tekst niet over.

(6) Zie opmerking onder (2).

(7) Zie opmerking onder (4).

(8) Zie opmerking onder (2).

(9) Vergelijk artikels 26, 27, 28, 31, 32, 34, der wet van 29 Juni 1929.

(10) Art. 22 aanziet ten onrechte de partij, tegen wie het geding ten gronde zal ingeleid worden, als verweerder. Voor het Bureel van Rechtsbijstand is de eigenlijke verweerder de Schatkist, de pleitbezorgers, enz.

(11) De doorhaling is volgens een arrest van Brussel in dato 20 Januari 1939 (R. W. 1938-1939, bl. 883) een maatregel van innerlijke politie.

(12) Schrijver van de Repertoire Pratique (V° Ass. Jud. n° 57) stelt voor de vraag als niet bestaande (non avenu) te beschouwen. De gevolgen zijn dezelfde.

(13) De bureelen in Frankrijk zijn niet op gelijkaardige wijze ingericht (zie Garsonnet Procedure Civile II, bl. 59). Hun wezen is nochtans gelijkvormig.

(14) Zie ook in zelfden zin Ripert. Prat. V° Assist. Jud. n° 137; Ryffranck, Rechtsk. Tijdschrift 1930, bl. 56.

(15) Zie Bureel voor Rechtsbijstand Gent, 30 Nov. 1938. J. T. 1939, Kol. 115.

Abonneert U op "Rechtskundig Weekblad" !

RECHTSPRAAK

196

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 22 Februari 1939.

Voorzitter : M. De Vos.

Raadsheeren : M. De Beus en Bareel.

Op. Min. : M. Collard.

Pl. : Mrs Van Doosselaere en De Stryker.

NOTARIS. — LASTGEVING. — VOORWAARDEN. — FEITELIJKE OMSTANDIGHEDEN.

- I. *Er kan aan den verkoophoudenden notaris volmacht gegeven worden om van den koper den verkoopprijs van een eigendom te ontvangen, niettegenstaande de notaris werd aangesteld door den Voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg en ofschoon de wet van 15 Aug. 1854 voorziet dat de verkoopprijs wordt overgewezen ten behoeve van de ingeschreven schuldeischers.*
- II. *Art. 8 der wet van 25 Ventôse jaar XI dat verbiedt dat een door een notaris opgemaakte akte een beding in zijn voordeel zou bevatten, is geenszins toepasselijk op de kosteloze lastgeving in dergelijke akte vermeld.*
- III. *Derde personen kunnen het bewijs eener lastgeving verleend aan een notaris bewijzen door alle middelen van recht, zelfs door vermoedens, daar deze derde personen in de onmogelijkheid verkeerden zich daarvan een schriftelijk bewijs te verschaffen.*
- IV. *De woorden «behalve de betalingen van den verkoopprijs...», gebruikelijk voorkomende in notarieele akten, kunnen evenzeer beteekenen «uitgezonderd de betaling...» als «benevens de betaling...».*
- V. *Wanneer uit de bewoordingen van het lastkohier eener verkoop niet met volstreekte zekerheid kan worden afgeleid dat er aan den verkoophoudenden notaris volmacht werd gegeven voor het ontvangen van den verkoopprijs, kan deze zekerheid gevonden worden in de feitelijke omstandigheden der zaak.*

Banque de Crédit Commercial t/ Verreries J. B. Gaasch en Retsin.

Gezien het bestreden vonnis, gewezen door de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen op 13 Juli 1938, in behoorlijken vorm overgelegd;

Aangezien het beroep regelmatig is naar den vorm en geen middel tot niet-ontvankelijkheid wordt ingeroepen;

Aangezien de eisch, oorspronkelijk ingesteld door appellante, er toe strekte geïntimeerden hoofdelijk of de eene bij gebreke van de andere te doen veroordeelen om aan appellante te betalen de som van 133.357,50 frank, met de interesten van deze som te rekenen van 7 Januari 1937 tot den dag van de betaling;

Aangezien, op verzoek van appellante, het goed gelegen te Antwerpen, Van Straelenstraat, toebehoorend aan Retsin, bij dadelijke uitwinning verkocht werd door tusschenkomst van notaris Gheysens, den 7 Januari 1937, en toegewezen werd aan geïntimeerde, naamloze vennootschap «Verreries J. B. Gaasch»;

Aangezien niet betwist wordt dat de verkoopprijs en de kosten, samen 184.728,60 frank, op 9 Januari 1937 betaald werden door afgifte aan den notaris van den check serie A U, nr 17804, getrokken door geïntimeerde naamloze vennootschap «Verreries Gaasch» op de «Société Française de Banque et de Dépôts», en gedagteekend op den dag van de toewijzing, d. i., op 7 Januari;

Aangezien het gedeelte van die som toekomend aan appellante, als eerst ingeschreven schuldeischers, door den notaris Gheysens niet werd uitgekeerd, en appellante derhalve de door de «N. V. Verreries Gaasch» gedane betaling niet als bevrijdend beschouwt;

Aangezien geïntimeerde «N. V. Verreries Gaasch» aanvoert dat appellante, als eerst ingeschreven hypothecaire schuldeischers, slechts aanspraak kan maken op een som van 100.000 frank (kapitaal) + 327,90 frank (interesten), daar alleen deze bedragen gewaarborgd zijn door de hypothecaire inschrijving; dat geïntimeerde zelf, als tweede ingeschreven hypothecaire schuldeischers, haar recht kan doen gelden op het overige van den verkoopprijs, voor een bedrag van 60.000 frank;

dat er derhalve een betwisting hangende is tusschen haar, geïntimeerde, en appellante, aangaande het bedrag van den verkoopprijs dat hun onderscheidenlijk toekomt, en deze betwisting eerst en vooraf moet opgelost worden;

Aangezien, wat die betwisting aangaat, partijen beiderzijds, hun voorbehoud hebben gemaakt, waarvan de eerste rechter hun, in het beslissend gedeelte van het vonnis, akte heeft verleend;

dat dit voorbehoud thans in beroep wordt herhaald, door appellante, in haar vóór het Hof genomen conclusie, en door geïntimeerde «N.V. Verreries Gaasch», die volhardt in haar conclusie aangebracht vóór den eersten rechter;

Aangezien, onder inachtneming van dit voorbehoud, thans in eerste orde het voorwerp zelf van de oorspronkelijke dagvaarding moet onderzocht worden, te weten of de eisch tot betaling gegrond is, derhalve of de door geïntimeerde aan den notaris gedane betaling al dan niet bevrijdend is;

Aangezien desaangaande geïntimeerde «N. V. Verreries Gaasch» inbrengt dat de betaling, die zij aan den notaris gedaan heeft, bevrijdend was daardoor dat appellante hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend lastgeving had verleend of toegelaten had aan notaris Gheysens om de betaling van den verkoopprijs te ontvangen;

Aangezien vooreerst dient opgemerkt dat, in strijd met hetgeen appellante beweert, zoodanige lastgeving wel kan verleend worden aan den notaris, ofschoon hij door den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg aangesteld werd, en ofschoon de wet van 15 Augustus 1854 voorziet dat de verkoopprijs wordt overgewezen ten behoeve van de ingeschreven schuldeischers;

Aangezien die aanstelling en die overwijzing niet verhinderen dat de verzoekende partij, tevens schuld-

eischeres, aan den verkoophoudenden notaris last kan geven den koopprijs voor haar rekening te ontvangen;

Dat artikel 8 van de wet van 25 Ventôse jaar XI weliswaar voorschrijft dat de door den notaris opgemaakte akte geen beding ten zijnen voordeele mag inhouden;

Dat echter dit voorschrift ter zake alleen zou gelden indien de notaris zich, in plaats van een gewone, uiteraard kostelooze lastgeving, een betaalde lastgeving ten zijnen voordeele had doen verleen;

dat van een betaalde lastgeving in deze zaak geen spraak is;

dat bijgevolg, zelfs in de onderstelling dat de lastgeving in de akte verleend werd, het middel door appellante desaangaande ingeroepen, niet opgaat;

Aangezien anderzijds het bewijs van de lastgeving ter zake geleverd kan worden door alle middelen van recht, zelfs door vermoedens, vermits geïntimeerde, derde persoon ten aanzien van de beweerde lastgeving aangegaan tusschen appellante en den notaris, in de onmogelijkheid verkeerde zich daarvan een schriftelijk bewijs te verschaffen;

Dat overigens geïntimeerde de artikelen 7, 9 en 12 van het lastenkohier, als begin van schriftelijk bewijs, kan inroepen;

Aangezien geïntimeerde hoofdzakelijk steunt :

1° op de wijze waarop artikelen 7 en 9 van het lastenkohier werden opgesteld;

2° op de kwijting opgenomen in het proces-verbaal van toewijzing, en ondertekend door de vertegenwoordigers van appellante, hetzij vóór, hetzij na het inlasschen van die kwijting;

3° op de feitelijke omstandigheden van de zaak;

Aangezien artikel 7 van het lastenkohier luidt als volgt :

« Behalve de betaling van den koopprijs en aan- » kleven en de volbrenging aller lasten, bedingen en » voorwaarden dezer verkooping zal de koper ge- » houden zijn, 's anderdaags der eidelijke toewijzing, » ten kantore en tegen kwijting van notaris Ghey- » sens, Markgravenstraat, 12, te Antwerpen, te stor- » ten :

» a) de eventuele premie; b) voor plan » en meetloon : zeven honderd frank; c) de rechter- » lijke kosten; d) achttien ten honderd, » bij middel der verzoekster, ter ontlasting » van den koper zal dragen en betalen alle de » kosten, rechten en eereloonen der tegenwoordige » verkooping..... »;

Aangezien artikel 9 van hetzelfde lastenkohier luidt als volgt :

« De koopprijs, premie en onkosten zullen moeten » betaald worden ten kantore van den notaris » Gheysens, Markgravenstraat, 12, te Antwerpen » De koopprijs zal eischbaar zijn en moeten » betaald worden binnen de maand der eidelijke » toewijzing, en de premie, onkosten en aankleven, » zooals hiervoor gezegd is »;

Aangezien, ten aanzien van de betalingen, wel eenigen twijfel kan bestaan omtrent den zin van het woord « behalve », waarmee artikel 7 aanvangt,

en omtrent de beteekenis van dit artikel in verband met artikel 9;

Aangezien inderdaad het woord « behalve » kan beteekenen « uitgezonderd », zoodat aldus de betaling van den koopprijs uitgesloten zou geweest zijn van het regime voorzien voor de bijkomende kosten, in dat artikel vermeld;

Aangezien echter het woord « behalve » ook kan beteekenen : « benevens », zoodat het geen uitzondering voorziet wat betreft de betaling van den koopprijs, maar deze betaling onderwerpt aan de regeling die tevens van toepassing is op de in dat artikel vermelde kosten;

Aangezien die twijfel aangaande de beteekenis van het woord « behalve » nochtans niet wegneemt dat voor de verschillende betalingen, zoowel in artikel 7 als in artikel 9, voorzien wordt dat zij moeten geschieden « ten kantore van den notaris », inderdaad artikel 7 schrijft voor dat de betaling van de premie en andere kosten moet gedaan worden « ten kantore en tegen kwijting van den notaris », terwijl artikel 9 voorziet dat de betaling van den koopprijs, de premie en de kosten moet gedaan worden « ten kantore van den notaris »;

Aangezien de bewoording van het lastenkohier, luidend dat de koopprijs moet betaald worden « ten kantore van den notaris », op zich zelf niet volkomen doet blijken van een lastgeving aan den notaris, doch dat niettemin verder kan onderzocht worden of, in de bedoeling van de partijen en op grond van de omstandigheden der zaak, door de woorden « ten kantore van den notaris » aan den notaris toegelaten werd de betaling van den koopprijs te ontvangen voor rekening van appellante;

Aangezien niet geloofchend kan worden dat de verzoekende partij, die in het lastenkohier uitdrukkelijk laat vermelden dat de koopprijs zal moeten gestort worden « ten kantore van den notaris », daardoor blijk geeft van vertrouwen in den notaris, zoodat de koper redelijk kan denken dat zijn betaling ten kantore van den notaris, en in dezes handen, ter voldoening van den schuldeischer zal geschieden;

Aangezien dit vermoeden van den betalenden koper kracht ontleent niet alleen aan het officieele karakter van het notarieele ambt, maar ook aan een overeenstemmende, zoo niet algemeene dan toch ruim verspreide praktijk, en het bijgevolg eerder aan den verkooper-schuldeischer behoort nader te doen vermelden dat de betaling niet alleen ten kantore van den notaris, maar aldaar in handen van hemzelf, verkooper, zal moeten geschieden, indien hij alle gevaar voor latere betwisting zooveel mogelijk wil vermijden;

Aangezien nochtans die beschouwingen, ofschoon van waarde, toch niet doorslaand genoeg zijn om de volledige overtuiging te doen ontstaan dat het beding van betaling ten kantore van den notaris werkelijk een lastgeving in hoofde van den notaris bevat;

Dat de bevestiging hiervan gezocht moet worden in de omstandigheden van de zaak;

Aangezien desaangaande door geïntimeerde wordt aangevoerd, door appellante trouwens niet wordt

betwist, en overigens uit het onderzoek van het geschrift blijkt dat aan het einde van het proces-verbaal van definitieve toewijzing een gedeelte in blanco werd gelaten;

dat, volgens de uitlegging van geïntimeerde dit blanco bestemd was om achteraf de kwijting van de in handen van den notaris gedane betaling in te lasschen en aldus de kwittanciekosten te vermijden;

Aangezien vaststaat dat de vermelding van de betaling en van de kwijting in de akte is opgenomen, aan het einde, en dat de akte geteekend is namelijk door de heeren Carlier en Speth, vertegenwoordigers van appellante;

Aangezien, naar aanleiding van het strafrechtelijk onderzoek, ingesteld tegen notaris Gheysens, aangaande bedoeld blanco door den heer Carlier werd verklaard dat, na de definitieve toewijzing een van de bedienden van den notaris Gheysens hem kwam vragen de akte te teekenen;

Dat deze verklaring bevestigd werd door Verlooy, die zegde dat hij slechts de handteekening van een beheerder in de verkoopzaal had gekregen en dat hij naar het bureau van den anderen beheerder is moeten gaan om zijn handteekening te bekomen;

Aangezien Verlooy verder verklaard heeft dat het blanco werd gelaten om de kwijting later in te lasschen dat hij nadien de kwijting had ingelascht volgens de bevelen van den notaris;

Aangezien in die omstandigheden dan ook met reden door geïntimeerde kan ingebracht worden :

of wel hebben de heeren Carlier en Speth het proces-verbaal van definitieve toewijzing, waarin zich het blanco bevondt, onderteekend;

in dit geval hebben zij, wel beseffende dat het blanco bestemd was of kon bestemd zijn tot het vermelden van de betaling en de kwijting, door hun onderteekening aan den notaris stilzwijgend toegelaten de betaling te ontvangen, waarvan dan de vermelding in de akte zou gedaan worden;

of wel hebben zij bedoeld proces-verbaal, waarin de kwijting reeds was ingeschreven, onderteekend;

in dit geval hebben zij de betaling aan den notaris als geldig gedaan beschouwd;

Aangezien appellante daartegen aanvoert dat het latere inlasschen van de kwijting, door den notaris, een valsheid in geschriften uitmaakt, waaruit te haren opzichte geen enkel gevolg kan worden afgeleid;

Aangezien appellante niet nader aantoont waarin de valsheid bestaan heeft; dat, aangenomen zelfs dat die inlassching een valsheid in geschriften uitmaakt, deze valsheid de daad is van den notaris, en die daad niet verhindert dat de vertegenwoordigers van appellante het eens kunnen geweest zijn om de betaling « ten kantore van den notaris » overeenkomstig de bepaling van het lastenkohier, te beschouwen als een geldige betaling, onafhankelijk van elke vermelding of kwijting die daarvan zou gedaan of gegeven worden;

Aangezien overigens appellante wel wist dat de betaling in handen van den notaris gedaan werd;

Aangezien de toewijzing plaats had op 7 Januari, en de betaling aan notaris op 9 Januari 1937;

Aangezien het onvermogen van den notaris gebleken is rond 20 Maart daaropvolgende;

Aangezien op 30 Januari 1937 geïntimeerde bij den notaris aandrang om het noodige te doen ten einde handlichting van de hypotheek te bekomen; dat de notaris hierop, den 4 Februari, antwoordde dat hij de formaliteiten tot handlichting zou doen bespoedigen en van dit antwoord kennis gaf aan appellante;

Aangezien deze eerste briefwisseling appellante noodzakelijk moest doen onderstellen dat de betaling van den koopprijs geschied was;

Aangezien daarna op 6 Maart nogmaals door geïntimeerde bij den notaris werd aangedrongen opdat hij de zaak zou afhandelen; dat deze brief tevens doet blijken van een geschil tusschen geïntimeerde en appellante aangaande het gedeelte van den koopprijs, waarop appellante, krachtens haar hypothe-caire inschrijving kon aanspraak maken;

Aangezien appellante van deze betwisting kennis kreeg door den brief van den notaris, gedagteekend van 10 Maart 1937;

Aangezien de briefwisseling betreffende dat geschil daarna werd voortgezet;

Aangezien uit geen enkelen brief of geen enkel stuk gebleken is dat appellante, ofschoon zij van die betwisting kennis had, zou doen gelden hebben dat zij den koopprijs, gestort in handen van den notaris als niet geldig beschouwde;

dat haar stilzwijgen desaangaande, van af het oogenblik dat de betwisting was opgerezen tot op het oogenblik dat het onvermogen van den notaris gebleken was, slechts kan worden verklaard door het feit dat zij de betaling, die binnen de maand na de toewijzing moest geschieden en werkelijk geschied was, als volkomen geldig heeft beschouwd;

Aangezien uit al het boven overwogene volgt dat de feitelijke omstandigheden van de zaak en de houding van appellante, gevoegd bij de vermelding van het lastenkohier, betreffende de betaling van den koopprijs ten kantore van den notaris, de gevolgtrekking rechtvaardigen dat appellante den notaris stilzwijgend last heeft gegeven of toelating heeft verleend om den koopprijs voor haar rekening te ontvangen;

Aangezien met reden derhalve de eerste rechter beslist heeft zooals hij het deed.

Om die redenen :

Het Hof,

Gezien artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935; Alle andere, strijdige of niet uitdrukkelijk aangenomen conclusies van de hand wijzend;

Akte verleend aan de partij van Meester Schreiber van haar verklaring dat zij zich verlaat op de wijsheid van het Hof;

Ontvangt het beroep, verklaart het ongegrond, bevestigt derhalve het bestreden vonnis;

Veroordeelt appellante tot de kosten van haar beroep.

NOTA. — Dit arrest met de twee hieronder staande beslissen hetzelfde beginsel doch de feitelijke omstandigheden verschillen in zekere mate en de redactie achtte het daarom wenschelijk de drie arresten achter elkaar te publiceeren.

197

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 22 Februari 1939.

Voorzitter : M. De Vos.
 Raadsheeren : MM. De Beus en Bareel.
 Op. Min. : M. Collard.
 Pl. : Mrs Vaes en Van Ryn.

NOTARIS. — LASTGEVING. — VOORWAARDEN. — FEITELIJKE OMSTANDIGHEDEN.

- I. *Derde personen kunnen het bewijs eener lastgeving verleend aan een notaris bewijzen door alle middelen van recht, zelfs door vermoedens, daar deze derde personen in de onmogelijkheid verkeerden zich daarvan en schriftelijk bewijs te verschaffen.*
- II. *De woorden « behalve de betalingen van den koop-prijs... », gebruikelijk voorkomende in notarieele akten, kunnen evenzeer beteekenen « uitgezonderd de betaling... » als « benevens de betaling... ».*
- III. *Wanneer uit de bewoordingen van het lastcohier eener verkooping niet met volstrekte zekerheid kan worden afgeleid dat er aan den verkoophoudenden notaris volmacht werd gegeven voor het ontvangen van den koopprijs, kan deze zekerheid gevonden worden in de feitelijke omstandigheden der zaak.*

Van Hinsbergh t/ « Discontokantoor der Nationale Bank van België te Mechelen ».

Gezien het bestreden vonnis, door de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen gewezen den 15 Juni 1938, in behoorlijken vorm vóór het Hof overgelegd;

Aangezien het beroep regelmatig is naar den vorm en geen middel van niet-ontvankelijkheid wordt ingeroepen;

Aangezien appellant kooper werd verklaard van een onroerend goed dat, op verzoek van geïntimeerde, bij dadelijke uitwinning werd geveild door tusschenkomst van notaris Gheysens, die den prijs er van, hetzij 178.000 frank, ontving en daarna verduisterde;

Aangezien geïntimeerde, niettegenstaande de door appellant gedane betaling, aan dezen bevel liet beteekenen ten einde te doen overgaan tot herverving van het goed;

Aangezien de oorspronkelijke eisch, uitgaande van appellant, er toe strekt dit bevel te doen vernietigen en de schrapping te bekomen van de hypothecaire inschrijvingen die het goed bezwaren ten voordeele van geïntimeerde;

Aangezien appellant aanvoert dat zijn betaling, aan den notaris gedaan, bevrijdend was;

Dat de notaris last had gekregen van geïntimeerde om den koopprijs in ontvangst te nemen; althans, dat geïntimeerde de door appellant aan den notaris gedane betaling heeft goedgekeurd en bekrachtigd;

Aangezien het bewijs van de lastgeving door appellant kan geleverd worden door alle middelen van recht, zelfs door vermoedens, vermits appellant, derde persoon ten aanzien van de beweerde lastgeving aangaan tusschen geïntimeerde en den notaris, in de onmogelijkheid verkeerde zich

daarvan een schriftelijk bewijs te verschaffen; dat overigens appellant de artikelen 7 en 9 van het lastenkohier, als begin van schriftelijk bewijs, kan inroepen;

Aangezien appellant vooreerst steunt op de bewoording der clausulen, vervat in artikelen 7 en 9 van het lastenkohier;

Aangezien artikel 7 luidt als volgt : « behalve » de betaling van den koopprijs en aankleven en » de volbrenging aller lasten, bedingen en voorwaarden dezer verkooping, zal de kooper ge- » houden zijn 's anderdaags der eindelijke toewij- » zing, ten kantore en tegen kwijting van notaris » Gheysens, Markgravestraat, 12, te Antwerpen, te » storten :

- » a) de eventueele premie.....;
- » b) voor plan en meetloon : 800 frank;
- » c) de rechterlijke kosten.....;
- » d) 18 %.....

» bij middel derwelke de verzoekster, ter ontlasting » van den kooper, zal dragen en betalen alle de » kosten, rechten en eereloon.....»;

Aangezien artikel 9 luidt als volgt : « De koop- » prijs, premie en onkosten zullen moeten betaald » worden ten kantore van den notaris Gheysens..... » De koopprijs zal eischbaar zijn en moeten be- » taald worden binnen de maand der eindelijke » toewijzing en de premiën, onkosten en aankleven, » zooals hiervoor is gezegd »;

Aangezien niet betwist wordt dat appellant en geïntimeerde volkomen kennis hebben gekregen van de bewoording dezer bepalingen; dat er tus- » schen partijen geen betwistingen zijn opgerezen » aangaande de in het lastenkohier gestelde voor- » waarden (art. 91 der wet van 15 Augustus 1854); » dat het proces-verbaal van definitieve toewijzing » trouwens vaststelt dat de notaris kennis heeft ge- » geven van het lastenkohier en verkopers, alsook » koopers, heeft ingelicht over de draagwijdte van » hun wederzijdsche verbintenissen;

Aangezien er thans tusschen partijen betwisting bestaat aangaande de uitlegging die aan de be- » palingen van artikel 7 en 9 moet worden gegeven;

Aangezien geïntimeerde beweert dat alleen de premie, het loon voor het plan en de meting, de rechterlijke kosten en de kosten van de verkooping betaald moesten worden « ten kantore en tegen kwijting van den notaris », daags na de toewijzing (art. 7), en dat van deze regeling de eigenlijke koopprijs werd uitgesloten die, weliswaar, betaald moest worden « ten kantore van den notaris » (art. 9), doch zonder dat desaangaande voorzien werd, dat de betaling in handen en tegen kwijting van den notaris moest geschieden, zoodat de be- » taling van den koopprijs, door appellant gedaan » in handen van den notaris, niet als bevrijdend kan beschouwd worden;

Aangezien deze bewijsvoering eenigen steun kan vinden in de bewoording van artikel 7, dat begint met het woord « behalve », dat wel kan beteekenen : « uitgezonderd », zoodat aldus de betaling van den koopprijs uitgesloten zou geweest zijn van het regime voorzien voor de bijkomende kosten, in dat artikel vermeld;

Aangezien echter daartegen kan gelden dat het woord « behalve » in bedoelde zinsnede van artikel 7 ook de beteekenis kan hebben van « benevens », zoodat het geen uitzondering voorziet wat betreft de betaling van den koopprijs, maar deze betaling onderwerpt aan de regeling die tevens van toepassing is op de in dat artikel vermelde kosten;

Aangezien daaruit volgt dat de beteekenis van het woord « behalve » twijfel laat bestaan omtrent den zin van artikel 7 en het daarmee in verband staande artikel 9, voor zoover het de betaling van den koopprijs betreft;

Maar aangezien anderzijds volkomen vaststaat dat voor de verschillende betalingen, zoowel in artikel 7 als in artikel 9, voorzien wordt dat zij moeten geschieden « ten kantore van den notaris »; inderdaad artikel 7 schrijft voor dat de betaling van premie en kosten moet gedaan worden « ten kantore en tegen kwijting van den notaris », terwijl artikel 9 voorziet dat de betaling van den koopprijs, de premie en de kosten moet gedaan worden « ten kantore van den notaris »;

Aangezien de bewoording van het lastenkohier luidend dat de koopprijs moet betaald worden « ten kantore van den notaris » op zichzelf niet volkomen doet blijken van een lastgeving aan den notaris, doch dat niettemin verder kan onderzocht worden of, in de bedoeling van de partijen en op grond van de omstandigheden der zaak, door de woorden « ten kantore van den notaris » aan den notaris toegelaten werd de betaling van den koopprijs te ontvangen voor rekening van geïntimeerde;

Aangezien niet geloofwaardig kan worden dat de verzoekende partij die in het lastenkohier uitdrukkelijk laat vermelden dat de koopprijs zal moeten betaald worden « ten kantore van den notaris » daardoor blijk geeft van vertrouwen in den notaris, zoodat de koper redelijk kan denken dat zijn betaling ten kantore van den notaris, en in dezzen handen, ter voldoening van zijn schuld-eischer zal geschieden;

Aangezien dit vermoeden van den betalenden koper kracht ontleent niet alleen aan het officieele karakter van het notarieele ambt, maar ook aan een overeenstemmende, zoo niet algemeene dan toch ruim verspreide praktijk, en het bijgevolg eerder aan den verkooper-schuldeischer behoort nader te doen vermelden dat de betaling niet alleen ten kantore van den notaris, maar aldaar in handen van hemzelf, verkooper, zal moeten geschieden, indien hij alle gevaar door latere betwisting zoo veel mogelijk wil vermijden;

Aangezien nochtans die beschouwingen, ofschoon van waarde, toch niet doorslaand genoeg zijn om de volledige overtuiging te doen ontstaan dat het beding van betaling ten kantore van den notaris werkelijk een lastgeving in hoofde van den notaris bevat; dat de bevestiging hiervan gezocht moet worden in de omstandigheden van de zaak;

Aangezien desaaangaande door appellant wordt aangevoerd, door geïntimeerde niet stellig wordt betwist, en overigens uit het onderzoek van het geschrift blijkt dat aan het einde van de authentieke akte van toewijzing een gedeelte in blanco

werd gelaten, en de akte waarop dit blanco voorkwam, door al de partijen, ook door den lasthebber van geïntimeerde, Heer Belpaire, werd onderteekend;

Aangezien dat blanco, volgens de uitleg van appellant, werd gelaten om de kwijting van de betaling van den koopprijs in de akte zelf in te lassen, zoodra de betaling zou gedaan zijn, en aldus de kwittantiekosten van een afzonderlijke akte te vermijden;

Aangezien de akte inderdaad de kwijting van de betaling vermeldt op de plaats waar het blanco eerst moet bestaan hebben;

Aangezien de werkelijkheid van de latere inlas-sching niet betwist zijnde, daaruit met reden kan afgeleid worden dat de vertegenwoordiger van geïntimeerde, bij het onderteekenen van de akte met het blanco, wel wist waartoe dit blanco bestemd was, en het er bijgevolg mede eens was, dat de kwijting door den notaris later zou worden ingelascht, hetgeen dan ook in zich sluit dat de notaris de betaling voor rekening van geïntimeerde zou kunnen ontvangen;

Aangezien, weliswaar, geïntimeerde daartegen inbrengt dat deze gevolgtrekking niet opgaat, vermits het blanco, op het oogenblik van de onderteekening, doorgehaald was met een streep in potlood en de Heer Belpaire dus niet kon weten of die streep niet later door een andere in inkt of door eenige andere vermelding zou vervangen worden, des te meer, daar hijzelf de lasthebber was van geïntimeerde, krachtens een regelmatige volmacht, en hij bijgevolg niet de bedoeling kan gehad hebben den notaris als tweeden lasthebber voor de betaling en de kwijting aan te stellen;

Aangezien deze beschouwing van geïntimeerde niet wegneemt dat de Heer Belpaire de akte met het blanco onderteekend heeft zonder dat van eenig voorbehoud van zijnentwege gebleken is; dat hij trouwens wel beseft heeft dat op het oogenblik van de onderteekening een hoofdzakelijk bestanddeel van de akte, namelijk de vermelding van de betaling en de kwijting ontbraken, dat deze later zou geschieden, en dus wel heeft moeten gissen dat het blanco tot invulling hiervan bestemd was, ten einde kwittantiekosten te besparen; dat anderzijds zijn eigen lastgeving hem geenszins verbood toe te laten dat de notaris het geld van den koopprijs later te zijnen kantore zou mogen ontvangen tot bevrijding van den koper;

Aangezien, wanneer na den gestelden termijn van een maand, de gelden van den koopprijs nog niet in haar handen waren, geïntimeerde zich niet gericht heeft tot den koper, zooals zij zou moeten doen hebben, indien zij de betaling in handen van den notaris als niet geldig aanzag; dat zij zich integendeel herhaalde malen tot den notaris zelf wendde om de uitkeering van het bedrag in haar handen te bekomen, en zich tot den notaris bleef wenden totdat het onvermogen van dezen kwam te blijken; dat zij geen enkele maal, gedurende den tijd die dit onvermogen voorafging, zich genoodzaakt heeft gevoeld om aan appellant uitleg te vragen of hem te verklaren of te waarschuwen,

dat de door hem aan den notaris gedane betaling haar niet was toegekomen en als niet bevrijdend kon beschouwd worden;

Aangezien bovendien notaris Gheysens aan appellant een afzonderlijke « voorloopige » kwijting afleverde, vermeldend dat zij verleend werd « in voldoening van den koopprijs »; dat niet kan aangenomen worden dat de notaris deze belangrijke vermelding zou geschreven hebben indien hij, gezien de houding van geïntimeerde, zich niet gemachtigd mocht aanzien te zijnen kantore, tevens voor rekening van geïntimeerde, te ontvangen;

Aangezien appellant verder aanbrengt dat notaris Gheysens reeds vroeger verschillende akten voor geïntimeerde had ontvangen en opgemaakt en daaruit afleidt dat die notaris het vertrouwen genoot van geïntimeerde, die bijgevolg ook ditmaal vrijheid aan den notaris had gelaten om de zaak voor haar geheel af te handelen;

Aangezien inderdaad uit de feitelijke, door appellant voorgebrachte gegevens blijkt dat die notaris vroeger verschillende malen voor geïntimeerde was opgetreden; dat deze omstandigheid wel van dien aard is dat zij de vermoedens, waarop appellant steunt, komen aanvullen tot staving van zijn bewering dat geïntimeerde, betrouwend op dezen ministrielen ambtenaar, stilzwijgend had toegelaten dat hij de betaling zou ontvangen;

Aangezien geïntimeerde daartegen weliswaar inroept, dat er, sedert October 1935, moeilijkheden waren gerezen tusschen haar en den notaris en de gevolgtrekking van appellant derhalve niet opgaat;

Aangezien integendeel hieruit volgt dat geïntimeerde des te voorzichtiger moest zijn, om alle verdere moeilijkheden te vermijden en het dan ook bevreemdend is dat zij geen enkele voorzorg heeft genomen om te bekomen dat de koopprijs, ofschoon ten kantore van den notaris, dan toch in haar handen zou gestort worden;

Aangezien uit al het voorgaande, in het bijzonder uit de bedoelde melding « ten kantore van den notaris » gepaard gaande met de gedraging van geïntimeerde, blijkt dat geïntimeerde, zooniet uitdrukkelijk, dan toch op stilzwijgende wijze aan notaris Gheysens lastgeving heeft verleend om een geldige betaling in haar naam te ontvangen; of ten minste dat zij, door haar houding, deze betaling als bevrijdend voor appellant heeft bekrachtigd.

Om deze redenen, het Hof :

Gezien artikel 24 van de Wet van 15 Juni 1935;

Ontvangt het beroep en alle verdere, strijdige of niet uitdrukkelijk aangenomen conclusie van de hand zijzend, verklaart het gegrond, doet derhalve het bestreden vonnis te niet, wijzigende, verklaart het verzet van appellant ontvankelijk en gegrond;

Zegt voor recht :

1° dat appellant voldaan heeft aan de opeisbare voorwaarden van het lastenkohier en het proces-verbaal van toewijzing van 16 December 1936, en den koopprijs geldig betaald heeft aan gaande den eigendom, bestaande uit garage met woonhuis, grond, en aanhoorigheden gelegen te

Antwerpen, Dambruggestraat, 235-237, op het kadaster bekend onder wijk I, Nr 205, V, 10, groot 315 m2 50;

2° dat de aanmaning gedaan op 3 Juni 1937, door deurwaarder Van Wassenhoven, nietig is en zonder gevolg moet blijven;

Doet dientengevolge verbod aan geïntimeerde over te gaan tot herveiling van vermelden eigendom, veroordeelt geïntimeerde onmiddellijk handlichting te verleen van de inschrijving gedaan op het hypotheekkantoor te Antwerpen, 1e Bureel (Requette), deel 534, Nr 51, datum van 21 November 1921, volgens datum van den titel 24 October 1929;

Zegt dat, bij gebreke daaraan te voldoen binnen 48 uren na de beteekening van dit arrest, dit arrest tot handlichting zal gelden en dat de bevoegde Bewaarder der Hypotheken de doorhaling van die inschrijving zal behoeven te doen, op eenvoudige overlegging van de uitgifte van dit arrest;

Veroordeelt geïntimeerde tot al de kosten van de beide aanleggen.

198

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 22 Februari 1939.

Voorzitter : M. De Vos.

Raadsheeren : M. De Beus en Bareel.

Op. Min. : M. Collard.

Pl. : Mrs Vaes en E. Lemmens.

NOTARIS. — LASTGEVING. — VOORWAARDEN. — FEITELIJKE OMSTANDIGHEDEN.

- I. *Derde personen kunnen het bewijs eener lastgeving verleend aan een notaris bewijzen door alle middelen van recht, zelfs door vermoedens, daar deze derde personen in de onmogelijkheid verkeerden zich daarvan een schriftelijk bewijs te verschaffen.*
- II. *De woorden « behalve de betalingen van den koopprijs... », gebruikelijk voorkomende in notarieele akten, kunnen evenzeer beteekenen « uitgezonderd de betaling... » als « benevens de betaling... ».*
- III. *Wanneer uit de bewoordingen van het lastcohier eener verkoop niet met volstrekte zekerheid kan worden afgeleid dat er aan den verkoop houdenden notaris volmacht werd gegeven voor het ontvangen van den koopprijs, kan deze zekerheid gevonden worden in de feitelijke omstandigheden der zaak.*

Kenes t/ Discontokantoor der Nationale Bank van België te Mechelen.

Gezien het bestreden vonnis, door de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen gewezen den 2 Juni 1938, in behoorlijken vorm overgelegd;

Aangezien het beroep regelmatig is naar den vorm en geen middel van niet-ontvankelijkheid wordt ingeroepen;

Aangezien appellant kooper werd verklaard van een onroerend goed dat, op verzoek van geïntimeerde, bij dadelijke uitwinning werd geveild, door tusschenkomst van notaris Gheysens, die den prijs er

van, hetzij 176.000 frank ontving en daarna verduisterde;

Aangezien geïntimeerde, niettegenstaande de door appellant gedane betaling, aan dezen bevel liet beteekenen tot herveiling van het goed;

Aangezien de oorspronkelijke eisch, uitgaande van appellant, er toe strekt dit bevel te doen vernietigen, te doen verklaren dat de herveiling niet zal geschieden, en geïntimeerde te doen veroordelen tot schadevergoeding;

Aangezien appellant aanvoert dat zijn betaling, aan den notaris gedaan, bevrijdend was;

dat de notaris last had gekregen, vanwege geïntimeerde, om den verkoopprijs te ontvangen;

althans dat geïntimeerde de door appellant aan den notaris gedane betaling heeft goedgekeurd en bekrachtigd;

Aangezien de in het lastenkohier opgenomen overwijzing van den koopprijs ten behoeve van de ingeschreven schuldeischers niet verhindert dat, althans kosteloos, lastgeving kon worden verleend aan den verkoop houdenden notaris, ten einde hem toe te laten den koopprijs tot geldige betaling te ontvangen;

Aangezien het bewijs van zulke lastgeving door appellant wel kan geleverd worden door alle midelen van recht, zelfs door vermoedens, vermits appellant, derde persoon ten aanzien van de beweerdte lastgeving aangaan tusschen geïntimeerde en den notaris, in de onmogelijkheid verkeerde zich daarvan een schriftelijk bewijs te verschaffen,

dat overigens appellant de artikelen 7 en 8 van het lastenkohier, als begin van schriftelijk bewijs kan inroepen;

Aangezien appellant vooreerst steunt op de bewoording der clausulen vervat in de artikelen 7 en 8 van het lastenkohier;

Aangezien artikel 7 luidt als volgt :

« Behalve de betaling der koopprijzen en aankleven en de volbrenging aller lasten, bedingen en » voorwaarden dezer verkooping, zullen de koopers » gehouden zijn 's anderdaags der eindelijke toewijzing, ten kantore en tegen kwijting van den notaris Gheysens, te storten : a) de eventueele premie.....; b) voor plan en meetloon, 1000 fr....; c) de rechterlijke kosten.....; d) 18 %..... bij middel derwelke de verzoekster, ter ontlasting van » de koopers, zal dragen en betalen alle de kosten, » rechten en eereloonen van tegenwoordige verkooping »;

Aangezien artikel 8 luidt als volgt :

« De koopprijzen en onkosten zullen moeten betaald worden ten kantore van notaris Gheysens.... » de premie en onkosten 's anderdaags der eindelijke toewijzing, en de koopprijzen binnen de maand » der eindelijke toewijzing »;

Aangezien niet betwist wordt dat appellant en geïntimeerde volkomen kennis hebben gekregen van de bewoordingen dezer bepalingen;

dat er tusschen partijen geen betwistingen zijn opgerezen aangaande de in het lastenkohier gestelde voorwaarden (art. 91 der Wet van 15 Augustus 1854);

dat het proces-verbaal van definitieve toewijzing trouwens vaststelt dat de notaris kennis heeft gegeven van het lastenkohier en verkoopers, alsook koopers, heeft ingelicht over de draagwijdte van hun wederzijdsche verbintenissen;

Aangezien er thans tusschen partijen betwisting is ontstaan aangaande de uitlegging die aan de bepalingen van artikel 7 en 8 moet worden gegeven;

Aangezien geïntimeerde beweert dat alleen de premie, het loon voor plan en meting, de gerechte lijke kosten en de kosten van de verkooping betaald moesten worden «ten kantore en tegen kwijting van den notaris», daags na de toewijzing (art. 7), en dat van deze regeling de eigenlijke koopprijs werd uitgesloten, die, weliswaar, betaald moest worden «ten kantore van den notaris» (art. 8), doch zonder dat desaangaande voorzien werd dat de betaling in handen en tegen kwijting van den notaris moest geschieden, zoodat de betaling van den koopprijs, door appellant gedaan in handen van den notaris, niet als bevrijdend kan beschouwd worden;

Aangezien deze bewijsvoering eenigen steun kan vinden in de bewoording van artikel 7, beginnend met het woord «behalve», dat wel kan beteekenen «uitgezonderd», zoodat aldus de betaling van koopprijs uitgesloten zou geweest zijn van het regime voorzien voor de bijkomende kosten, in dat artikel vermeld;

Aangezien echter daartegen kan gelden dat het woord «behalve», in bedoelde zinsnede van artikel 7, ook de beteekenis kan hebben van «benevens», zoodat het geen uitzondering voorziet wat betreft de betaling van den koopprijs, maar deze betaling onderwerpt aan de regeling die tevens van toepassing is op de in dat artikel vermelde kosten;

Aangezien daaruit volgt dat de beteekenis van het woord «behalve» twijfel laat bestaan omtrent den zin van art. 7 en het daarmede in verband staande artikel 8, voor zoover het de betaling van den koopprijs betreft;

Naar aangezien anderzijds volkomen vaststaat dat voor de verschillende betalingen, zoowel in artikel 7 als in artikel 8, voorzien wordt dat zij moeten geschieden «ten kantore van den notaris»; inderdaad artikel 7 schrijft voor dat de betaling van premie en kosten moet gedaan worden «ten kantore en tegen kwijting van den notaris», terwijl artikel 8 voorziet dat de betaling van den koopprijs, de premie en de kosten moet gedaan worden «ten kantore van den notaris»;

Aangezien de bewoording van het lastenkohier, luidend dat de koopprijs moet betaald worden «ten kantore van den notaris», op zich zelf niet volkomen doet blijken van een lastgeving aan den notaris, doch dat niettemin verder kan onderzocht worden of, in de bedoeling van de partijen en op grond van de omstandigheden der zaak, door de woorden «ten kantore van den notaris» aan den notaris toegelaten werd de betaling van den koopprijs te ontvangen voor rekening van geïntimeerde;

Aangezien niet geloofhend kan worden dat de verzoekende partij, die, in het lastenkohier uitdruk-

kelijk laat vermelden dat de koopprijs zal moeten betaald worden «ten kantore van den notaris», daardoor blijk geeft van vertrouwen in den notaris, zoodat de koper redelijk kan denken dat zijn betaling ten kantore van den notaris, en in dezen handen, zal geschieden ter voldoening van zijn schuldeischer;

Aangezien dit vermoeden van den betalenden koper kracht ontleent niet alleen aan het officieele karakter van het notarieele ambt, maar ook aan een overeenstemmende, zoo niet algemeene dan toch ruim verspreide praktijk, en het bijgevolg eerder aan den verkoper-schuldeischer behoort nader te doen vermelden dat de betaling niet alleen ten kantore van den notaris, maar aldaar in handen van hemzelf, verkoper, zal moeten geschieden, indien hij alle gevaar voor latere betwisting zooveel mogelijk wil vermijden;

Aangezien nochtans die beschouwingen, ofschoon van waarde, toch niet doorslaand genoeg zijn om de volledige overtuiging te doen ontstaan dat het beding van betaling ten kantore van den notaris werkelijk een lastgeving in hoofde van den notaris bevat;

dat de bevestiging hiervan moet gezocht worden in de omstandigheden van de zaak;

Aangezien desaangaande appellant zijn bewijsvoering ontleent aan de houding van geïntimeerde, waaruit zou blijken dat zij toeliet aan den notaris de betaling van den koopprijs ten zijnen kantore geldig en voor haar rekening te ontvangen, of althans dat zij deze betaling heeft bekrachtigd;

Aangezien de hooger bedoelde verkoop bij dadelijke uitwinning plaats had op 2 December 1936;

Aangezien het vaststaat dat op 11 December 1936 appellant in handen van den notaris een som van 176.000 frank, als koopprijs, gestort heeft;

Aangezien appellant steunt op de briefwisseling gevoerd tusschen geïntimeerde of haar raadsman en den notaris;

Aangezien uit deze briefwisseling blijkt dat reeds op 15 December 1936, geïntimeerde aan notaris Gheysens haar zienswijze liet mededeelen aangaande de wijze van verdeling van de koopprijzen, voortkomende van de twee in de veilig begrepen goederen, waarvan door appellant een werd aangekocht;

dat alsdan aan den notaris werd geschreven: «en » cas de contestation, il va de soi que vous ne ferez » aucune répartition avant qu'une solution ne soit » intervenue»;

Aangezien betreffende dat punt verdere brieven werden gewisseld in denzelfden zin, op 24 December, 30 December 1936, 5 Januari, 7 Januari 1937;

Aangezien op 21 Januari 1937 geïntimeerde schriftelijk vraagt aan den notaris hetgeen haar op den koopprijs verschuldigd is te willen uitkeeren, er bijvoegend: «l'adjudication définitive ayant eu lieu » le 2 décembre 1936 et le prix de l'adjudication » étant dû dans le mois, vous en disposez depuis » quelque temps déjà»;

Aangezien tot 21 Januari 1937 geen enkele aanwijzing in de overgelegde briefwisseling voorkomt

waaruit zou volgen dat geïntimeerde vorderde dat de uitkeering aan haar zou gedaan worden;

Aangezien in die omstandigheden twee mogelijke onderstellingen kunnen gemaakt worden:

of wel wist geïntimeerde, na de betaling, dat deze ten kantore van den notaris gedaan werd, of wel wist zij dit niet;

Aangezien, in de eerste onderstelling, de handelwijze van geïntimeerde niet kan verklaard worden tenzij wordt aangenomen dat zij de betaling als geldig gedaan beschouwde:

Inderdaad, zij legt den notaris uitdrukkelijk op, namelijk door het schrijven van 24 December 1937, de verdeling van de koopprijzen slechts te doen met haar instemming en op de voorgestelde basis;

Aldus stelt zij voorwaarden en doet zij zekere aanspraken gelden op de door appellant gestorte som;

Indien zij deze niet als geldig betaald aanzag, was haar houding tegenstrijdig en onverklaarbaar, vermits zij geenerlei aanspraak kon maken op sommen die zij als ongeldig betaald moest aanzien; tegen de betaling zelf brengt zij trouwens in haar brieven geen enkel bezwaar uit bij den notaris, die de som in zijn bezit had;

Aangezien, in de tweede onderstelling, niet kan gerechtvaardigd worden dat geïntimeerde tot 21 Januari 1936 gewacht heeft om de uitkeering van den koopprijs te vorderen, dan wanneer de betaling binnen de maand, uiterlijk op 2 Januari 1937, moest geschied zijn, en evenmin dat zij den koper zelfs niet heeft aangesproken, vooraleer het onvermogen van den notaris was gebleken;

Aangezien voor deze berusting van geïntimeerde slechts één redelijke uitleg voorhanden is, namelijk dat zij volkomen betrouwen heeft gesteld in den notaris en hem bevoegd heeft geacht om den koopprijs te zijnen kantore geldig te ontvangen en hem zelfs in bewaring te houden;

Aangezien die beschouwingen bevestigd worden door de handelwijze van den notaris zelf;

Aangezien inderdaad de notaris, op 11 December 1936, aan appellant een «voorloopige» kwittantie liet afleveren, waardoor niet alleen wordt aange-toond dat hij de som van 175.000 frank in ontvangst nam, maar waarop tevens de oorzaak van de betaling wordt vermeld, te weten: «in voldoening van » aankooprijns eigendom aangekocht in de open- » bare verkoop Stevens»;

Aangezien de notaris bovendien op 12 December aan Ferdinand Stevens het volgende liet weten: «het huis Herenthalschebaan, 164, verkocht ge- » weest zijnde door zijn ambt op 2 December laatst, » zoo verzoek ik u te beginnen van 15 December » 1936 de huur der plaatsen, door u in gebruik, te » betalen aan den nieuwen eigenaar Léon Kenes»;

Aangezien zulks in overeenstemming was met de bepaling van het lastenkohier vermeldend dat: «de koopers het genot van de verhuurde plaatsen » zouden hebben door het intrekken der huren te » rekenen van de eerstkomende vervaldagen vol- » gende op de betaling van koopprijzen met onkos- » ten»;

Aangezien die handelwijze van den notaris niet anders kan verklaard worden dan door zijn opvatting dat hij de betaling geldig te zijnen kantore had kunnen ontvangen en dat derhalve de koper definitief in het genot kon treden van het geveilde goed, zulks in overeenstemming met de bedoeling en de houding van geïntimeerde, die overigens, nopens de bevrijdende kracht van de betaling, geen enkel bezwaar in haar briefwisseling had medegedeeld;

Aangezien weliswaar geïntimeerde inroept dat de Heer Belpaire, haar vertegenwoordiger en lasthebber was bij de veiling en bijgevolg de notaris niet als tweede gemachtigde kon worden beschouwd;

Aangezien echter de lastgeving van den Heer Belpaire niets bevat dat hem verbod aan den notaris, zelfs op stilzwijgende wijze, toe te laten den koopprijs tot voldoening van geïntimeerde te ontvangen;

Aangezien uit het boven overwogene volgt dat de door appellant gedane betaling bevrijdend was; Aangezien appellant schadevergoeding vordert tegen geïntimeerde;

Aangezien deze eisch steunt op het nadeel dat appellant zou geleden hebben ten gevolge van de door geïntimeerde ingestelde proceduur;

Aangezien geïntimeerde zich te goeder trouw heeft kunnen vergissen nopens de gegrondheid van haar recht en van de tegen appellant begonnen rechtspleging;

dat overigens niet bewezen wordt dat zij, bij de uitoefening van deze rechtspleging, op onrechtmatige, tergende of roekeloze wijze tegen appellant zou zijn opgetreden;

dat de eisch tot schadevergoeding bijgevolg niet gegrond is;

Om die redenen,

HET HOF,

Gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935; alle andere, strijdige en niet uitdrukkelijk aangenomen conclusies van de hand wijzende;

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond, doet derhalve het bestreden vonnis te niet, opnieuw beslissend,

Zegt voor recht dat het bevel gedagteekend van 3 Juni 1937 nietig en van geener waarde is;

doet verbod aan geïntimeerde de proceduur van herveiling voort te zetten;

Wijst den door appellant gestelden eisch tot schadevergoeding af;

Veroordeelt geïntimeerde tot al de kosten van beide aanleggen.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!**

199

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 25 November 1938.

Voorzitter : M. Malgaud.

O. M. : M. Sevens.

Pl. : Mrs Ch. Boelens en L. Delwaide.

FAILLISSEMENT. — STATUUT DER VREEMDELINGEN. — CONVENTIE VAN 25 MAART 1925 TUSSEN BELGIE EN NEDERLAND.

De vraag of een vreemdeling in België failliet kan verklaard worden moet beslecht worden volgens zijn persoonlijke wet.

Deze regel is nochtans niet meer toepasselijk wanneer zijne toepassing inbreuk maakt op beginselen die in België de openbare orde aanbelangen.

Daaruit volgt dat de Belgische Rechtbanken het persoonlijk statuut van den vreemdeling niet mogen toepassen wanneer de faillietverklaring van dezen vreemdeling geëischt wordt en deze vreemdeling geen koopman is.

De conventie van 25 Maart 1925 tusschen Nederland en België is niet toepasselijk op niet-kooplieden, alhoewel deze volgens de Nederlandsche wetgeving in failliet kunnen worden verklaard.

Oxenaar t/ Van Mierlo.

Gezien de stukken van het geding en namelijk de akte van verzet en dagvaarding van 6 Mei 1938 (geboekt te Antwerpen den 7 Mei 1938, deel 470, bl. 15 vak 6 hieraangehecht ontvangen 15 fr., get. onleesbaar);

Gezien art. 2, 34 tot 37, 41 en 68 der wet van 15 Juni 1938;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien aanlegger optreedt als eigenaar van de door hem opgeëischte meubelen, dit op grond van den in zijn akte van verzet en dagvaarding regelmatig omschreven, geregistreerde in haar bestaan niet betwiste overeenkomst, en zijn eisch dus ontvankelijk is;

Aangezien deze titel in zijn inhoud betwist zijnde, aanlegger een middel van niet ontvankelijkheid opwerpt spruitende uit het feit dat W. H. R. Oxenaar, tweede verweerder, geen koopman is en dat bijgevolg, alhoewel hij, krachtens de Nederlandsche wetten in Nederland failliet verklaard werd, deze beslissing geen kracht heeft in België;

Aangezien in feite niet betwist wordt dat verweerder W. H. R. Oxenaar geen koopman was, toen hij, op 26 October 1937, door de Arrondissements Rechtbank te Breda in staat van faillissement verklaard werd en eventueel, volgens de hierna uitgelegde beginselen het tegendeel zou moeten bewezen worden;

Aangezien, in rechte, de vraag of een vreemdeling in België, failliet verklaard kan worden, beslecht moet worden volgens zijn persoonlijke wet. (Zie: André Weiss, *Traité de droit international privé*, VI, bl. 240);

Aangezien inderdaad het faillissement in de maat waar het de staat en de bekwaamheid van den gefailleerde regelt, een persoonlijk statuut is (Hof van

Verbreking, 6 Oogst 1852, Pas. 1852, 1, 146), en dit statuut door de Nationale Wet van de belanghebbende geregeld wordt (Hof van Verbreking, 19 Januari 1882, Pas. 1882, I, 36, zie ook Hof van Verbreking, 22 Mei 1889, Pas. 1889, 1, 229);

Aangezien deze regel nochtans niet meer toepasselijk is wanneer zijne toepassing inbreuk maakt op beginselen die in België de openbare orde aanbelangen;

Aangezien daaruit spruit dat eenerzijds de Nationale Rechtbanken het persoonlijk statuut van den vreemdeling niet mogen toepassen wanneer de faillietverklaring van dezen vreemdeling geëischt wordt, en deze vreemdeling geen koopman is (zie: impliciete beslissing van de Cour d'Appel van Aix, 3 April 1884 in zake «The Imperial Land C^e t/ Jullian Revue des Sociétés 1885, bl. 92) en anderzijds dat wanneer een vreemd gerecht het faillissement van een vreemden persoon die geen koopman, is verklaard heeft overeenkomstig met deze persoonlijke statuut, deze beslissing geen uitwerking kan hebben in het land dat dergelijk faillissement niet aanneemt (Cour d'Appel te Parijs, 2 Juli 1912 in zake «Wilton Schiff t/ Keller», Journal du Droit International Privé, 1913, bl. 580);

Aangezien deze laatste beslissing van een Fransch Hof op grond van regelen die met de Belgische Wetgeving overeenstemmen door de Belgische rechtsgeleerden gevolgd wordt (Rép. Prat. de Dr. Bèlge V^o faillite n° 2825);

Aangezien immers het faillissement zware wijzigingen brengt in de burgerlijke rechten die ook aan de vreemdelingen door Art. 11 B. W. gewaarborgd zijn en het overigens niet ernstig betwist wordt dat dit de openbare orde aanbelangt;

Aangezien het in dezen staat van het gemeen recht is dat de conventie van 25 Maart 1925 tusschen Nederland en België gesloten werd;

Aangezien internationale verdragen over privaatrecht in het algemeen slechts gesloten worden over rechtsvragen waarin de verschillende nationale wetgevingen verenigbaar zijn;

Aangezien noch de voorbereidende werken noch de tekst zelf van de conventie aantonen dat de Belgische Regeering van dezen regel afgeweken zou zijn;

Aangezien het anderzijds onmogelijk is aan te nemen dat de Belgische regeering op zich zou genomen hebben op onrechtstreeksche wijze nieuwe en belangrijke regelen aan te nemen zonder dit uitdrukkelijk te bevestigen, dit te meer wanneer deze nieuwe regelen de zwaarste gevolgen voor de in Nederland gevestigde Belgen zouden hebben;

Aangezien dan ook de tekst van de conventie klaar te kennen geeft dat hij beperkt is tot het faillissement van de kooplieden;

Aangezien art. 20 deze en deze alleen vermeldt en art. 21 naar art. 20 verwijst, het alinéa 2 van art. 22 slechts op kooplieden toepasselijk is en art. 24 en 25 weer uitdrukkelijk de kooplieden vermeldt;

Aangezien ook dient opgemerkt dat deze artikels bijna letterlijk het art. 8 van de Fransch-Belgische Conventie van 8 Juli 1899 overgenomen hebben,

waarvoor geen twijfel bestaat dat zij de niet-kooplieden uitsluit;

Aangezien het in alle opzichten onaanneembaar is dat dezelfde teksten verschillende gevolgen zouden hebben naarmate zij zich in het verdrag van België met Frankrijk of in het verdrag van België met Nederland bevinden;

Aangezien eindelijk alle twijfel geheven wordt door het aan de Conventie gevoegd protocol, dat bepaalt dat indien België het faillissement van de niet-kooplieden zou invoeren de conventie aan het faillissement van de niet-kooplieden van beide landen zou uitgebreid worden;

Aangezien daarmede zonder de minste twijfel de toestand geregeld wordt voor het bepaalde geval van verandering in de Belgische wetgeving, en voorzien wordt dat de uitbreiding van de conventie zich dan zal voordoen voor beide landen, hetgeen stilzwijgend insluit dat zoolang deze voorwaarde niet vervuld is de conventie in geen van beide landen op het faillissement van de niet-kooplieden slaat;

Aangezien de conventie zoodus stellig het gemeen recht bevestigt en het dus vaststaat dat de Belgische wet het faillissement van een niet-koopman niet erkent;

Aangezien daaruit volgt dat verweerder W. H. R. Oxenaar in België geen gefailleerde is; dat het beheer van zijne goederen in België hem niet is ontgenomen, dat de in Nederland aangestelde curator hem hier niet vertegenwoordigt, dat bijgevolg eenerzijds de betwisting over het eigendom van de aangeslagen meubelen tusschen den aanlegger en den curator niet ontvankelijk is, en anderzijds en in ieder geval de curator niet de macht heeft in België maatregelen van uitvoering te nemen;

Aangezien dit geenszins beduidt dat de curator een fout zou begaan hebben wanneer hij in de verdediging van de hem toevertrouwde rechten eene tegenovergestelde stelling aangenomen heeft en zijne houding tot geen schadevergoeding aanleiding kan geven;

Aangezien de deurwaarder Jacops zittingsbesluiten genomen heeft dan wanneer de rechtspleging regelmatig is volgens den door art. 28 van het K. B. n° 300 van 30 Maart 1936, gewijzigden tekst van art. 608 wetboek burgerlijke Rechtsvordering, en hij dus niet gedaagd is geweest, derwijze dat hij geen partij in zake is en de door hem gedane kosten ten zijnen laste moeten blijven;

Aangezien geen redenen gegeven worden voor de onmiddellijke uitvoering van het vonnis.

Om deze redenen:

De Rechtbank, gehoord in zijn eensluitend advies in openbare zitting gegeven den 25 November 1938 den heer D. Sevens, Substituut van den Procureur des Konings, alle andere besluiten verwerpende;

Verleent aan W. H. R. Oxenaar akte dat hij het geding op meer dan 100.000 fr. schat voor de bevoegdheid, verwerpt de besluiten van Rudolf Jacops, deurwaarder, als aan het debat vreemd, zegt dat de kosten van zijn aanstelling ten zijnen laste zullen blijven, en alle andere besluiten verwerpende;

Ontvangt den eisch en rechtdoende ten gronde, verklaart het verzet geldig, verbiedt aan eerste ver-

weerder over te gaan tot de openbare verkooping van de meubelen die zich in het bezit bevinden van W. H. R. Oxenaar in het huis gelegen 516 gelegen te Brasschaet;

Ontvangt den tegeneisch van W. H. R. Oxenaar, wijst hem daarvan af, veroordeelt Mr. J. P. M. Van Mierlo in zijne hoedanigheid van curator in Nederland van het faillissement van W. H. R. Oxenaar tot al de kosten uitgezonderd deze gedaan door R. Jacops.

200

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN
(Zetelende in graad van beroep)

1 December 1938.

Voorzitter : M. Meulemans.

Rechters : MM. Gérard en Verwilghen.

Pl. : Mrs Gabriel D'hulst en Joris Lens.

VERGELIJK. — UITWERKSELEN. — BEROEP MET ROEKELOOS EN TERGEND KARAKTER. — SCHADEVERGOEDING.

Wanneer in den loop van het geding, een vergelijk tot stand kwam, is dit bindend voor de pleitende partijen en wordt daardoor de eisch onontvankelijk.

Beroep tegen dit vonnis van niet-ontvankelijkheid, draagt een roekeloos en tergend karakter en geeft aanleiding tot schadevergoeding. Incidenteel beroep of tegenvordering voor de eerste maal in beroep is onontvankelijk.

V. d. W. t/ V.

Aangezien V. d. W. regelmatig beroep heeft ingesteld bij exploit van dagvaarding dd. 16 Mei 1938, geregistreerd;

Aangezien uit de gegevens der zaak blijft dat de eisch van beroeper, zooals die omschreven staat in de inleidende dagvaarding van 7 Februari 1938, dezelfde werken betreft als die waarover de eischer in beroep zich beklaagde in November 1937, en waarvoor hij een vordering instelde bij exploit van 11 December 1937;

Aangezien, op 17 December 1937, de partijen ter plaatse gekomen zijn om een vergelijk te treffen, wat zij ook deden om een einde te stellen aan het hangende geding;

Aangezien de eischer in beroep kennis had van den staat der werken, waarover hij zich in het huidige geding beklaagt, dat er spraak van was in bedoelde overeenkomst van 17 December 1937;

Aangezien die transactie bindend is voor beide partijen;

Betreffende de vraag tot schadevergoeding van verweerder in beroep :

Aangezien V. incidenteel beroep heeft ingesteld, waarbij hij de veroordeeling vordert van eischer in beroep tot de betaling van 1000 frank schadevergoeding wegens roekeloos en tergend beroep;

Aangezien dergelijke eisch voor de eerste maal in beroep mag worden ingediend; (Hof v. Beroep

Gent, 24-2-1885 B. J., bl. 681, Pand. Belge t. 29 V° Demande nouvelle N° 454).

Aangezien het beroep van allen grond ontbloomt, roekeloos en tergend is, dat aan verweerder in beroep hierdoor schade werd veroorzaakt welke schade billijk op 500 frank mag geschat worden;

Om deze redenen,

en om de redenen van het bestreden vonnis, de Rechtbank, zetelende in hooger beroep, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart het beroep ontvankelijk doch niet gegrond; wijst er eischer in beroep van af en bevestigt het vonnis a quo;

Veroordeelt den beroeper tot de betaling aan verweerder in beroep eener schadevergoeding van 500 frank, verwijst hem tevens in de kosten.

201

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE
(Zetelende in handelszaken)

24 December 1938.

Voorzitter : M. Vanginderachter.

Pl. : Mrs Dewinter en Baeté.

ART. 15 PAR. 2 VAN DE WEGCODE. — UITSTAPPEN AAN DE TEGENOVERGESTELDE ZIJDE VAN HET VERKEER. — VOLLEDIGE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DEN VOERDER DIE HET PORTIER LANGS DEN KANT VAN HET VERKEER OPENT.

De verplichting spruitend uit artikel 15-2° waarbij bestuurder en passagiers van voertuigen zooveel mogelijk aan de tegenovergestelde zijde van het verkeer moeten in- en uitstappen, heeft voor gevolg dat de voerder van een rijtuig die het portier opent langs de zijde van het verkeer de volledige verantwoordelijkheid van het ongeval te dragen heeft, wanneer er zich een aanrijding voordoet.

Indien het portier opendraait moet hij zich vooreerst vergewissen of er geen ander weggebruiker in aankomst is.

Capiau t/ Schepers.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;
Gezien de stukken;

Overwegende dat verweerder, die met zijn auto het stilstaande voertuig van aanlegger voorbijreed, in botsing is gekomen tegen de linker portière van dit laatste voertuig, welke aanlegger juist opendraaide; dat de eisch strekt tot herstel der schade hierdoor aan eischer berokkend;

Overwegende echter, dat de verantwoordelijkheid van het gebeurde uitsluitend ten laste valt van aanlegger zelf, die in strijd met art. 15, par. 2 van het reglement op het verkeer en de elementaire plichten van een autobestuurder de portière van zijn voertuig opengedraaid heeft aan de zijde van het verkeer, zonder zich vooreerst te vergewissen of er geen ander weggebruiker in aankomst was;

Overwegende dat aanlegger, weliswaar, aanvoert

dat : 1. verweerder met eene overdreven snelheid reed; 2. links voorstekend, zich moest vergewissen dat de baan aan zijn linkerzijde vrij was over eene voldoende lengte om alle gevaar voor ongevallen te vermijden;

Maar overwegende dat er geen oorzakelijk verband bestaat tusschen de kwestieuze botsing en de snelheid waarmede verweerder reed; dat de baan aan de linkerzijde van verweerder vrij was, doch dat verweerder het plotseling en niet reglementaire opendraaien van de portière niet moest, noch kon voorzien;

Om deze redenen :

De Rechtbank, zetelende in handelszaken, alle verdere en tegenstrijdige conclusies als nutteloos of ongegrond van de hand wijzende,

Zegt den eisch ongegrond, diensvolgens verwerpt hem;

Veroordeelt eischer tot de kosten.

202

VREDEGERECHT TE GEERAARDSBERGEN

2 Mei 1938.

Vrederechter : M. A. de l'Arbre.

Pleiters : Mrs Van Driessche en Lefebure.

BURGERLIJK PROCESRECHT. — PEREMPTIE.

I. Art. 49 van het Kon. Besluit van 30 Maart 1936 schaft het stelsel af van het verval van den aanleg (peremptie); dit Kon. Besluit, dat in voege trad op 1 Mei 1936, is van toepassing op de hangende gedingen wanneer het verval van den aanleg, dat niet van ambtswege of automatisch geschiedt, niet ingeroepen werd vóór 1 Mei 1936.

II. Art. 18 van het Kon. Besluit van 15 Maart 1932 verving de uitzonderlijke peremptie voorzien bij art. 15 van het wetboek van burgerlijk procesrecht voor de tusschenvonnissen gevelde door de Vrederechters, door de gewone peremptie in burgerlijke zaken (art. 397 tot 401) maar met eenen duur beperkt op één jaar; deze gewone peremptie mag niet toegepast worden na een tusschenvonnis dat reeds ten gronde beslist en zekere maatregelen voorschrijft tot uitvoering van dit vonnis.

De Smet t/ Van den Eynde.

Aangezien Van den Eynde aan den aanlegger bekend gemaakt heeft dat, volgens hem, de aanleg vervallen is;

a) Aangezien bij Kon. Besluit van 30 Maart 1936 (art. 49) het stelsel van het vervallen van den aanleg afgeschaft werd (aanschaffing der artikelen 397 tot 401 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering);

Aangezien het verslag aan den Koning, het voornoemd Kon. Besluit voorafgaande, zegt : bij artikel 50 wordt de datum waarop het besluit in werking zal treden op 1 Mei 1936 bepaald, en dat overeenkomstig de algemeene beginselen, de bepalingen van dit besluit van toepassing zijn op de reeds begonnen gedingen;

Aangezien men dus kan houden staan dat, voor onderhavig geval, er geen verval van instantie meer bestaat; des te meer de verweerder vóór 1 Mei 1936 het verval niet heeft ingeroepen en het niet van ambtswege of automatisch bestond;

b) Aangezien, in elk geval, de wet van 15 Maart 1932, artikel 15 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering heeft gewijzigd als volgt : « elke aanleg vervalt bij niet voortzetting der vervolgingen gedurende één jaar. Het verval moet worden aangevraagd bij verzoekschrift. De artikelen 398, 399 en 401 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering zijn toepasselijk op de gedingen onderworpen aan de Vrederechters »;

Aangezien volgens de talrijkste en laatste rechtspraak, oude wetgeving van vóór 30 Maart 1936, het verval niet mag toegekend worden na een vonnis ten gronde uitgesproken, zelfs wanneer terzelfder tijd zekere maatregelen om tot zijn uitvoering te komen werden voorgeschreven bij voorbereidende of tusschensprekelijke beslissing (Pand. Belges, V° Péremption n^{rs} 136, 137, 139, 140, 141, 145, 148, 149, 151, 152);

Aangezien terzake zulk vonnis bestond en diensvolgens het verval der instantie niet dient toegekend;

...(Het overige zonder belang).

NOTA. — Immers deze vonnissen vestigen een verworven recht dat niet meer kan te loor gaan dan door dertigjarige uitdovende verjaring. Het rechtsbeginsel van de ondeelbaarheid van het rechterlijk gewijsde belet verval van den aanleg telkenmale de punten die te vonnissen blijven zoodanig verknocht zijn met het reeds gewijsde bij tusschenvonnis, dat het verval der instantie de uitvoering van het tusschenvonnis zou onmogelijk maken. Luik, 24 Juli 1895, P. P. 1896, n° 312; Luik, 31 Dec. 1898, P. P. 1899, n° 924; Brugge, 20 Juli 1896, P. P. 1897 n° 172; Civ. Brussel, 14 Mei 1929, P. P. n° 140.

203

SCHEIDSRECHTERLIJKE UITSpraak

5 April 1937.

Scheidsrechter : M. P. Collée, Vrederechter te St. Truiden.

CONVERTIE DER RENTEN. — K. B. 11 MEI 1935. — VERGOEDINGEN. — VRUCHTGEBRUIK DER TITELS. — RECHTEN OP VERGOEDINGEN.

De vergoedingen die door het K. B. van 11 Mei 1935 ten gevolge der convertie aan de eigenaars van titels der Belgische schuld worden toegekend, kunnen niet door de vruchtgebruikers maar enkel door de naakte eigenaars worden opgeëischt.

Commissie van Studiebeurzen van Limburg en erfgenenamen Hendrickx.

Feiten :

Bij eigenhandig testament in dato 15 Maart 1932 liet Joseph-Hubert Hendrickx aan de «Studiebeurzen van Limburg», deze zijnde algemeene erf-gemaakte, de naakte eigendom zijner goederen met enkele voorbehouden, namelijk, en onder anderen, voor vruchtgebruik ten voordeele zijner broeders Charles Hendrickx en François Hendrickx.

In de erfenis vinden wij titels der Belgische schuld.

Deze schulden werden door den wetgever geconverteerd.

De commissie der studiebeurzen van Limburg en de erfgenamen in het geschil betrokken, beide partijen wettelijk door hunne gevolmachtigden tegenwoordig laten aan onze bescheidenheid over, te beslissen aan wie de vergoedingen der conversie, door den staat toegekend, toekomen; 't zij aan de naakte eigenaarster, 't zij aan de vruchtgebruikers.

Aangezien de wetgever met het oog op het economisch en financieel herstel en op de vermindering der openbare lasten de bestaande schulden ten laste van den staat geconverteerd of beter gezegd omgekeerd heeft;

Overwegende dat het K. B. van 11 Mei 1935 zekere vergoeding aan de eigenaars der schuld-titels toekent met verhooging van kapitaal, maar dat deze vergoeding van verre na de hun geïmposeerde besnoeiing niet te goed maakt en aanzien moet worden als zijnde eenen balsem op hunne bloedaflating voor hun gedwongen offer tot oplossing der crisis;

Aangezien deze beschouwingen ook gelden voor naakte eigenaars en vruchtgebruikers, daar deze laatste insgelijks, in dezelfde mate hunne intresten of inkomsten hebben zien schommelen en evolueeren, hunne rente het lot van het kapitaal volgende;

Overwegende, en dit zijnde principieel, dat het vruchtgebruik enkel het recht is van zaken waarvan een ander den eigendom heeft, het genot te hebben zooals de eigenaar zelf;

Om deze redenen :

Wij, Pierre Collée, statueerend, tegensprakelijk als scheidsrechter, na dit ambt aanvaard te hebben; Gehoord beide partijen bij middel hunner gevolmachtigden;

Gezien de wetsbepalingen van art. 578 en volgende van het B. W., hoofdstuk III, titel III; hoofdstuk I « vruchtgebruik », Afdeeling I, « rechten van den vruchtgebruiker »;

De wet van 7 Juni 1926;

De wet van 30 Maart 1935;

Het K. B. van 19 April 1935;

En het K. B. van 11 Mei 1935;

zeggen voor recht, dat de vruchtgebruikers erfgenamen Hendrickx niet aanspraak kunnen maken op vergoedingen van den Belgischen Staat, vergoedingen onderwerp van het tegenwoordig geschil.

204

VREDEGERECHT TE EKEREN

27 October 1938.

Vrederechter : M. Homer Aerts.

Pl. : Mrs C. Van den Bosch, E. Claesen, Poirier en A. Vaes.

AUTEURSRECHTEN. — WEZEN VAN HET AUTEURSRECHT. — RECHT VAN AANPASSING EN RECHT VAN UITVOERING. — KLANKFILM SAMENWERKING. — AFZONDERLIJKE RECHTEN VAN DEN TOONDIJCHTER. — EISCH IN VRIJWARING.

De verzaking aan het auteursrecht of aan bestand-deelen ervan mag niet worden vermoed. Art. 13 van de wet van 16 April 1934, maakt een onderscheid tusschen het recht van aanpassing en dit van uitvoering.

De musicus die medewerkt aan een klankfilm moet uitdrukkelijk geacht worden slechts het recht van aanpassing zijner muziek te hebben afgestaan zonder verzaking aan het recht van openbare uitvoering of vertooning.

De enkele verhuring van een klankfilm verleent dus niet het recht van publieke uitvoering der aangepaste muziek wat door de in vrijwaring geroepen film-producer en verhuurder wordt bevestigd.

De klankfilm, als vrucht eener medewerking, valt onder toepassing van art. 6 en 18 der wet van 22 Maart 1886 waardoor iedere der medewerkers gerechtigd is op te treden om zijne rechten op zijn persoonlijke bijdrage te vrijwaren.

Alter t/ De Boer; De Boer t/ Flerackers en Warner Bros.

Aangezien de vraag van aanleggers tegenover verweerder strekt tot het hooren veroordeelen van dezen laatste om aan aanleggers te betalen de som van 400 frank, ten titel van schadevergoeding wegens het ongeoorloofde uitvoeren in het openbaar, in dato van 11 November 1935, der volgende muziekstukken door hen getoondicht gedurende de film «Le Roi des Champs Elysées»: «Moonlight» van Alter Louis; gedurende de film «Dames» «I only have eyes for you», enz., van Warren Harry;

Aangezien verweerder De Boer de verweerder in vrijwaring sub. 1 gedagvaard heeft ten einde tusschen te komen in het tegen hem ingeleid geding en hem te hooren ontlasten der veroordeelingen ten zijnen laste uitgesproken of die zouden kunnen uitgesproken worden in het principaal en kosten en, bij gebreke van aan dit te voldoen, zich te hooren veroordeelen om te betalen, en te waarborgen alle veroordeelingen die zouden kunnen ten laste van verweerder De Boer uitgesproken worden, in principaal, intresten en kosten, wegens schadevergoeding voor de uitvoering van het stuk: «Moonlight» gedurende de film «Le Roi des Champs Elysées»;

Aangezien, ten slotte, verweerder De Boer, verweerderster in vrijwaring sub 2 gedagvaard heeft ten zelfden einde als hiervoren, voor de uitvoering der drie bovenvermelde muziekstukken gedurende de film «Dames»;

Aangezien deze drie zaken welke verkocht zijn,

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!**

dienen samengevoegd en beslist te worden door één enkel vonnis;

Aangaande de ontvankelijkheid van den hoofdeisch :

Aangezien verweerder de ontvankelijkheid van den eisch van aanleggers betwist, beweerend dat aanleggers niet bewijzen dat de kwestieuze muziekstukken door hen getoondicht werden;

Aangezien aanleggers de muziekkartituren dezer stukken voorbrengen en hunne namen als scheppers der stukken waarvan kwestie op de bescheiden voorkomen;

Aangezien deze vermeldingen — tot bewijs van het tegenovergestelde — volstaan om aanleggers te aanzien als zijnde de toondichters der kwestieuze stukken (art. 15 der overeenkomst van Rome van 2 Juni 1928, Wet van 16 April 1934);

Aangezien verweerder geen enkel bewijs strijdig met deze vermeldingen voorbrengt en aanleggers eisch dus ontvankelijk is;

Ten gronde :

Aangezien verweerder niet betwist dat hij in dato van 11 November 1935, in de cinemazaal «Apollon» te Schoten, de film «Le Roi des Champs Elysées» en «Dames» vertoond heeft en dat tijdens deze vertooning de in de dagvaarding vermelde muziekstukken in het openbaar werden uitgevoerd;

Aangezien verweerder toegeeft dat hij de toelating van aanleggers niet had bekomen om deze stukken in het openbaar ten gehoor te brengen en beweert dat hij deze toelating niet noodig had;

Aangezien aanleggers hun eisch strekkende tot betaling van schadeloosstelling voor de door hen niet geoorloofde uitvoering hunner muziek, steunen op artikels 1 en 16 der wet van 22 Maart 1886;

Aangezien verweerder staande houdt dat door het feit dat de kwestieuze klankfilms hem in huur werden gegeven en hij het recht verwierf deze te vertoonen, hij eveneens gerechtigd was de muziek welke aan deze films was aangepast in het openbaar ten gehoor te brengen zonder toelating der toondichters;

Aangezien deze laatste dit betwisten en beweren dat zij nimmer hun schrijversrechten hebben afgestaan aan de maatschappijen welke de filmen «Le Roi des Champs Elysées» en «Dames» aan verweerder hebben verhuurd;

Aangezien verweerder zou moeten bewijzen dat de maatschappijen met dewelke hij gecontracteerd heeft, het recht van aanleggers hebben verworven dezer muziek in het openbaar te laten uitvoeren zonder dat deze laatsten aanspraak op schadevergoeding zouden kunnen maken voor krenking hunner schrijversrechten;

Aangezien verweerder in gebreke blijft dit bewijs te leveren en de Maatschappij Flerackers en Warner Bros verklaren dat zij dit recht van de toondichters niet hebben verworven;

Aangezien deze maatschappijen aan verweerder geen meerdere rechten hebben kunnen afstaan dan zijzelve bezitten en voorzeker niet het recht muziek in het openbaar uit te voeren terwijl zij zelf erkennen dit recht van de toondichters niet verkregen te hebben;

Aangezien deze vaststelling het geding beslist; Aangezien verweerder nochtans verder gaat en een gansche stelling opbouwt welke neerkomt op het volgende : de klankfilm vormt een organisch geheel, het is een zelfstandig en nieuw gewrocht ontstaan door de samenvoeging van verschillende bedrijvigheden bestaande uit letterkundige, plastische en accoustische bijdrage; in rechte is er slechts één auteur welke de auteursrechten bezit op dit geheel welke de film is, en waardoor de rechten van allen welke aan de vervaardiging van den film hebben bijgedragen worden opgeslorpt, zoodat de uitbaters der cinemazalen waar de films worden afgerold slechts rekenschap te geven hebben aan één persoon, den auteur van den film;

Aangezien voor wat betreft den musicus welke medewerkt aan een klankfilm, verweerder dus beweert dat deze aanzien moet worden — bij gebrek aan bewijs desaangaande zooals hiervoren gezegd — als hebbende aan den auteur van den film afgestaan, niet alleen een recht van adaptatie der muziek welke hij voor den film getoondicht heeft, maar ook het recht op publieke uitvoering van deze muziek;

Aangezien verweerder hier op grove wijze het wezen zelf van het auteursrecht van den musicus miskent, hetwelk in artikel 13 der wet van 16 April 1934 op klare en duidelijke wijze omschreven wordt en waarvan het dubbele karakter wordt vastgelegd : 1) het recht van aanpassing zijner muziek aan instrumenten dienstig voor de weergave ervan en 2) rechts op publieke uitvoering dezer muziek;

Aangezien men niet mag veronderstellen dat de toondichters zouden verzaakt hebben aan hun recht op de publieke uitvoering hunner muziek ten voordeele van den auteur van den film, gezien de verzaking aan een recht niet vermoed wordt;

Aangezien dus ten onrechte verweerder beweert dat door het feit dat de toondichter aan den auteur van de film toegestaan heeft zijne muziek aan de film toe te passen, hij terzeijder tijd de toelating gegeven heeft deze muziek samen met de vertooning van de film ten gehoor te brengen zonder dat zijn schrijversrecht zou moeten geëerbiedigd worden;

Aangezien trouwens de vertooning van de filmprenten en de uitvoering van de aangepaste muziek geschieden door twee verschillende apparaten, zoodat het mogelijk is de klankfilm te vertoonen zonder de muziek en omgekeerd, de muziek uit te voeren zonder dat de film vertoond wordt;

Aangezien ten andere de stelling van verweerder in strijd is met de bepalingen van art. 14 § 3 der wet van 16 April 1934 welke een cinematographisch werk beschermt als een zelfstandig werk, maar uitdrukkelijk vermeldt, dat hierdoor geen inbreuk mag gemaakt worden op de rechten van de auteurs wiens werk weergegeven is of aangepast wordt aan den film;

Aangezien hieruit volgt dat de rechten op uitvoering hunner muziek onaangetast blijven bestaan in hoofde der toondichters wier muziek aangepast is geworden;

Aangezien volgens artikel 6 en 18 der wet van

12 Maart 1886 — voor wat betreft de werken welke het resultaat zijn eener samenwerking en deze welke bestaan uit woorden of libretto en muziek, de categories waarbij de klankfilm moet worden gerangschikt — ieder der medewerkers gerechtigd is op te treden om zijne persoonlijke auteursrechten slaande op zijn persoonlijk werk te vrijwaren en schade-loosstelling te eischen bij geval van inbreuk;

Aangezien al de hiervoren aangehaalde wetteksten steeds bindend zijn en toegepast moeten worden aan de klankfilms, zolang de wetgever hiervoor geen uitzondering voorziet;

Aangezien de eisch van aanleggers dus gegrond is; ... (het overige zonder belang);

Voor wat betreft de eisch in vrijwaring :

Aangezien de verweerders in vrijwaring de Maatschappijen Warner Bros en Flerackers, de ontvankelijkheid van den eisch in vrijwaring tegenover hen ingeleid door verweerder De Boer niet betwisten;

Aangezien om de hiervoren aangehaalde redenen, en overschouwingen welke hier als herhaald dienen beschouwd te worden, deze eisch ongegrond is.

BIBLIOGRAPHIE

Joseph BENOIT, advocaat. La Police d'assurance automobile « Tous risques ». Brussel, Larcier, 1939.

Over verzekeringen verscheen in ons land ongehoord weinig. Het werk van advocaat Benoit komt de leemte enigszins aanvullen.

Wie zou verwachten dat het boek een doctrinale uiteenzetting bezorgt betreffende de vereischten voor het bestaan, het tenietgaan en de toepassing van de autoverzekering, zou teleurgesteld zijn.

Zulks beantwoordt niet aan het opzet van den schrijver. Hij verlangt zeer practisch werk te verrichten. Daarom geeft hij enkele fragmentarische toelichtingen over ieder artikel dat gewoonlijk in de verzekeringspolis « Tous risques » wordt aangetroffen. Deze overwegingen worden niet samengebundeld tot een harmonisch geheel. Zij volgen elkaar op als opeenstapeling van wenken en raadgevingen die den man uit de practijk nuttig zullen zijn.

Hetzelfde geschiedt met de aanhalingen uit de rechtspraak. Onder aan het commentaar van ieder artikel der polis, worden met nummers de jurisprudentieele uitspraken gerangschikt die betrekking hebben op de behandelde vraag.

Om de documentatie die hij den lezer bezorgt, volledig te maken, publiceert de schrijver verschillende tafels die voor de berekening van renten en reserves worden aangewend.

Zullen wij zeggen dat wij hier staan voor juridisch werk van aanzienlijk gehalte? Neen; zulks is trouwens het inzicht van den schrijver niet geweest. Bij het bescheiden terrein der practische toelichting, heeft Benoit zich echter verdienstelijk gemaakt.

R. Vandeputte.

INGEZONDEN BIJDRAGEN

ECHTSCHIEDING IN LETLAND

In den laatsten tijd zijn in verband met eenige in Letland gepleite echtscheiding van vooraanstaande persoonlijkheden in de dagbladen en ook in de rechtskundige bladen herhaaldelijk gegevens over het huwelijksrecht in Letland verschenen, die tot verkeerde opvattingen kunnen aanleiding geven. Het weze me toegelaten in de hiernavolgende uiteenzetting enkele korte gegevens over den toestand aldaar mede te deelen.

Het gaat daarbij steeds over de totale scheiding van het huwelijk, dus wat in België overeenkomt met de gewone echtscheiding.

Vooreerst dient er op gewezen te worden dat het Lettische huwelijksrecht voor alle inwoners van Letland geldt zonder dat hierbij rekening gehouden wordt met hunne confessie en dat de echtscheiding uitsluitend binnen de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken ligt. Dit privaatrecht van Letland is ook in de vraagstukken betreffende de status op het territoriaal systeem gegrond, en bijgevolg is het Lettische huwelijksrecht toepasselijk op alle inwoners van Letland welk ook hun staatsburgerschap zou zijn, zooals dit in 1928 door de Lettische Senaat (het opperste Gerechts-hof) in een geding tusschen Zwitsers (Landolf) verklaard werd.

Wanneer de in Letland wonende echtgenoot de echtscheiding vraagt, wanneer de woonplaats van den anderen echtgenoot in het buitenland gelegen is of onbekend is, dan is bij uitzondering op den regel, bevordering tot echtscheiding toegelaten volgens de woonplaats van den echtgenoot die in Letland leeft (art. 63/1 van de huwelijkswet). Hieruit volgt dat iedere persoon die een woonplaats in Letland heeft, voor de Lettische rechtbank een echtscheiding kan inleiden, ook tegen de echtgenoot die in het buitenland leeft, zonder dat rekening gehouden wordt van de plaats waar het huwelijk gesloten werd of van de nationaliteit van de echtgenooten. De Lettische rechtbank kan bij de echtscheiding zich alleen door het Lettische huwelijksrecht laten leiden en alleen dit materiele recht mag toegepast worden. Om in Letland een vordering tot echtscheiding tegen de in het buitenland wonende echtgenoot in te leiden is het bijgevolg vereischt dat de aanlegger zijn woonplaats in Letland heeft. Volgens het Lettische privaatrecht verstaat men onder woonplaats van een persoon de plaats waar zich zijn burgerlijke bezigheid concentreert. Men kan zijn woonplaats gelijktijdig op twee of meerdere plaatsen, ook in verschillende staten, bezitten. De keuze van een woonplaats hangt eerst en vooral van den wil van een persoon af en bijgevolg dient eerst en vooral nagegaan te worden of er een uitdrukkelijke wilsuiting is, om zich op een bepaalde plaats te vestigen.

Er is geen langer oponthoud op eene plaats vereischt om een woonplaats te vestigen. Als al de omstandigheden voorhanden zijn die tot de erkenning van een woonplaats vereischt zijn, dan moet de vestiging van de woonplaats vanaf dit oogenblik van het zich bevinden op de gegeven plaats erkend worden « Una sola die constituer domicilium si de voluntate appareat » (Argentraeus).

Van geen belang zijn de beweeggronden welke tot de keuze van de woonplaats geleid hebben, zelfs wanneer deze keuze gebeurd is met het doel de onbevoegdheid van de Lettische rechtbank tot stand te brengen.

Bij het behandelen der vraag van het bestaan van verschillende woonplaatsen dient men in aanmerking te nemen dat de wet die het begrip van de hoofdwoonplaats niet kent, toch de mogelijkheid niet uitsluit dat twee of meerdere woonplaatsen en economisch en ideëel opzicht ongelijk kunnen zijn. De kwestie van de woonplaats is uitvoerig behandeld geworden in de zeer bekende beslissing in zake Max Reinhardt (J. W. 1932. 3844. Revue de droit international privé 1933 No 4). Er dient verder opgemerkt te worden dat de echtgenoot haar zelfstandige woonplaats, onafhankelijk van deze van den echtgenoot in Letland vestigen kan en dan op grond van het Lettisch huwelijksrecht de echtscheiding kan aanvragen. (Entscheidung in Sachen Nigault de Brailauné s. Recueil général des lois et des arrêts - I. B. Sirey 1933 No 11.).

Als reden der echtscheiding dienen eerst deze omstandigheden aanwezig te zijn die volgens het Lettisch huwelijksrecht vereischt zijn. Een gedeelte van deze redenen bestaat in de schuld van eene of beide echtgenooten, terwijl een ander gedeelte in omstandigheden bestaat die onafhankelijk van de schuldvraag, het recht tot een vordering in echtscheiding geven. Meestal wordt hier art. 50 van het huwelijksrecht aangewend, dat een ononderbroken gescheiden leven der echtgenooten gedurende drie jaren voorziet. Indien deze omstandigheid bewezen is (ingeval van betwisting verlangt de Rechtbank haast steeds het bewijs met getuigen), dan wordt het huwelijk ontbonden waarbij de Rechtbank de vraag hoegenaamd niet aanraakt door wiens schuld of uit welke omstandigheden het gescheiden leven der echtgenooten veroorzaakt werd.

Verder kan de echtscheiding nog in deze gevallen worden uitgesproken wanneer het huwelijk in dergelijke mate ondermijnd is dat een voortzetting ervan niet kan worden verlangd (art. 49). De oorzaken der ondermijning kunnen zeer verschillen en de Rechtbank kan hierbij een of beide partijen als schuldig verklaren of de echtscheiding onafhankelijk van het behandelen der schuldvraag, uitspreken.

Verder bestaat ook de echtscheiding bij onderlinge toestemming (art. 51). De echtscheidingen worden, met enkele uitzonderingen, volgens de algemeene wet van de burgerlijke procedure behandeld. Het bewijs wordt gewoonlijk met getuigen geleverd. De getuigen kunnen ook bij bijzondere opdracht door een buitenlandsche rechtbank onderhoord worden. Er bestaat geen onderhooren van een partij of een eed door de partijen. Ingeval van scheiding moet de rechtbank beslissen bij welke echtgenoot de onmondige kinderen der partijen zullen verblijven en welke familienaam de gescheiden vrouw zal dragen, indien ten minste deze vraag door partijen werd opgeworpen.

Het is niet toegelaten in echtscheidingsprocessen eenige vordering met een materieel karakter te stellen zooals bijvoorbeeld een vordering tot onderhoudsgeld enz. Deze vragen kunnen alleen in een bijzondere procedure beslist worden en zonder dat daardoor de afloop van het echtscheidingsproces kan worden beïnvloed. Deze bepaling is van uitzonderlijk groot belang want door haar wordt de overigens zeer dikwijls gebruikte mogelijkheid van een vertraging der procedure met het doel drukking op de andere partij uit te oefenen, vrijgesteld. In de gevallen waarin het kan bewezen worden dat het huwelijk rechtsgeldig gesloten werd en waarin de redenen der echtscheiding door de tegenpartij erkend worden, verlangt de rechtbank ingevolge de algemeene regels der procedure, geen verdere bewijzen en beslist tot de echtscheiding.

Zoodra de echtscheiding rechtsgeldig geworden is staat niets een nieuw huwelijk in den weg. De vrouw kan door een rechterlijke beslissing van den wachttijd van drie honderd dagen vrijgesteld worden. Ook bij het sluiten van het huwelijk is alleen het materieel huwelijksrecht van Letland aan te wenden, zoodat geene bekwaamheidsbewijzen van vreemde staten wordt verlangd. De vraag naar de erkenning van het Lettische echtscheidingsvonnis in het buitenland valt in ieder bijzonder geval afzonderlijk te onderzoeken naar gelang de staten in dewelke deze vraag zich voordoet en naar gelang het geval of het daarbij om een eigen onderdaan van deze staat of om een vreemdeling gaat. Deze theoretisch niet steeds gemakkelijke toestand wordt in de praktijk bijna steeds hierdoor vereenvoudigd dat alleen aan de belanghebbende personen het recht toegestaan wordt de in Letland uitgesproken echtscheiding te betwisten. Van dit recht wordt echter slechts zelden gebruik gemaakt zoodat practisch de vraag der erkenning in de meeste gevallen zonder belang is.

WETGEVING

WETSONTWERP tot wijziging en aanvulling van de bij de wet van 7 Juli 1936 gewijzigde wet van 16 Augustus 1887 houdende regeling van de betaling van de loonen der werklieden, alsmede van de wet van 7 Augustus 1922 op het bediendencontract.

VERSLAG

namens de Commissie voor den Arbeid en de Sociale Voorzorg, uitgebracht door den heer DIERKENS.

Mevrouwen, Mijne Heeren,

De wetgever van 1887 heeft gemeend de arbeiders te moeten beschermen tegen het toen in zwang zijnde sweating- en truck-systeem. Het truck-systeem bestond hierin: nijveraars waren terzelfdertijd handelaars of hadden belangen in handelszaken, of, hadden familieleden die handel dreven. De nijveraar betaalde een deel van het loon in gangbare munt, een deel in natura. Soms ging geheel het loon op in natura. De werklieden hadden de vrijheid niet te weigeren, want het werk hing er van af. Het was de voorwaarden aanvaarden of geen werk hebben. Dit sweating-truck-systeem werd beeldrijck weergegeven in de Internationale Tentoonstelling, te Brussel, in 1910 — afdeling huisnijverheid — en, M. Pierre Verhaegen beschrijft het in 1912 in zijn werkje: «Travail à domicile et sweating-system», waar hij het heeft over de zoogenaamde vrijheid van den werkmán, die, slecht gevoed, slecht gehuisvest, zwaren arbeid moet verrichten voor lage loonen. Schrijver heeft het over de huismoeders, die tot laat in den nacht met hare kinderen werken. «Nee», zegt M. P. Verhaegen, al die ongelukkigen kennen geen vrijheid; zij kennen enkel den honger: 't is om reden van den honger, en niet om wille van de vrijheid, dat zij zich met hunne kinderen onderwerpen aan een uitputtend en doodend werk, in de meest ongezonde voorwaarden uitgevoerd».

M. Verhaegen geeft in enkele woorden een beeld van het individualisme en van de moderne industriele productiewijze, die voor gevolg heeft:

Buitengewoon lage en onvoldoende loonen;

Overdreven langen arbeidstijd;
Ongezonde werkplaatsen.
En hij voegt er bij:

«Het is het schandelijk gebruik van het truck-systeem of betaling van het loon in voedsel en waren, misbruik dat vooral in België, spijs het verbod in de wetgeving, woedt.»

En zijn oordeel is radikaal, waar hij zegt:

«In geen enkel domein, ontwaart men meer afstootelijke en verouderde misbruiken».

Die «afstootelijke misbruiken», die kort vóór den wereldoorlog nog in de huisindustrie bestonden, waren in 1887 algemeen in zwang. Men herinnert zich den opstand van de Waalsche werklieden in 1886.

De arbeiders moesten niet alleenlijk langen, zwaren en slecht betaalden arbeid in ongezonde werkplaatsen verrichten, zij hadden daarbij nog de vrije beschikking niet over het mager loon voor hun arbeid.

Dit was het geval, tot aan de toepassing der wet van 16 Augustus 1887, die om zoo te zeggen de eerste sociale wet in ons land mag genoemd worden, ten voordeele van de arbeidende klas ingevoerd. Doch, zooals M. P. Verhaegen in 1912 vaststelt, bestaan er nog schandelijke misbruiken, ondanks de wet van 16 Augustus 1887.

Nochtans is de wet duidelijk. Deze zegt in hoofdzaak: «De loonen der werklieden moeten betaald worden in metalen op papieren geld, wettelijken koers hebbende».

De wetgever wilde dus wel de vrije beschikking van zijn loon aan den arbeider verzekeren. Er was echter een achterpoortje aan de wet, en daar zouden de onwillige patroons van profiteeren om de wet te ontduiken.

De ondernemers hadden namelijk het recht afhoudingen op het loon te doen, voor de bijdragen aan hulp- en voorzorgskassen door de ondernemers ingericht. Dit bracht nieuwe misbruiken teweeg. Wat we echter uit de wet van 1887 willen onthouden, dat is dat de wetgever absoluut aan de werklieden het betalen van het loon in gangbare munt, en volledig wilde verzekeren. Tot versterking van deze bewijsvoering, zij het gepast hier een uittreksel weer te geven uit den ministerieelen omzendbrief van 19 December 1887, gericht tot de provincie-gouverneurs. (De tekst was oorspronkelijk in het Fransch. Alles was immers toen in die taal).

«Het algemeen doel van de wet bestaat er in, aan den werkman de algeheelheid van zijn loon en de vrije beschikking er van te verzekeren, door hem te beschermen tegen de misbruiken, welke, in sommige localiteiten, door bedenkelijke gebruiken een neiging vertoonden steeds talrijker te worden.»

Wij onderlijnen dat de werkman de vrije beschikking van zijn loon moet hebben. Als patroons afhoudingen doen op zijn loon, 't zij als bijdrage tot patronale hulpkassen door ondernemers ingericht, is dat een afbreuk aan dit vrije beschikkingsrecht.

Zooals wij gezien hebben in de aanhalingen uit het boek van M. Verhaegen, bestonden er kort vóór den Wereldoorlog nog tal van misbruiken. In andere woorden: er waren tal van patroons die de wet van 16 Augustus 1887 overtraden. Na den oorlog, herhaalden zich de aanklachten die, dank zij de nieuwe samenstelling van de Wetgevende Kamers, een beteren werklank vonden in deze middens. De wet van 1887 werd iets strenger toegepast, doch de misbruiken hielden aan, niet meer zoozeer voor wat truck-systeem aanging, dan wel voor hetgeen de vrijheid van den werkman betrof. Vandaar de wijziging van de wet. Zoo zag de wet van 7 Juli 1936 het licht. Het achterpoortje werd afgesloten, maar... nog niet voldoende. Het doel werd

niet volledig bereikt. Er bestaan nog talrijke misbruiken.

Zoo kunnen we, bij voorbeeld, mededeelen dat er, in het jaar 1938, 28 processen-verbaal werden opgemaakt voor misbruik op de wet van 16 Augustus 1887.

De Toelichting van het huidige wetsontwerp omschrijft het nagestreefde doel aldus:

«De syndicale vrijheid van de arbeiders beter te verzekeren door, voortaan, afhoudingen op het loon der werklieden wegens hulp- en voorzorgskassen verschuldigde bijdragen niet meer toe te laten».

Om de wet te ontduiken, hebben werkgevers, door hen ingerichte patronale kassen doen beheeren door de bestuurders hunner nijverheidsinrichtingen, of, door hun vertrouwensmannen. Daaruit ontsproten nieuwe misbruiken. Het recht van den werkman, vrij en volledig over zijn loon te beschikken, werd opnieuw ingekort.

Vandaar het indienen van dit wetsontwerp.

* * *

Van zoohaast de inhoud van het wetsontwerp gekend was, gingen protesten op vanwege de werkgevers. Dat is overigens de algemeene regel geworden. Het gebeurt bij het neerleggen van elk sociaal wetsontwerp.

Werkgeversorganisaties zonden protesten naar de Ministers, naar de Kamerleden die deel uitmaken van de Commissie voor Arbeid en Sociale Voorzorg.

De werkgevers protesteeren tegen de beschuldiging alsof zij het op de syndicale vrijheid hebben gemunt.

Zij noemen de beschuldiging een gemeene verdacht-making. Zij verklaren luide hun eerbied voor hun werklieden. Zij willen geen misbruik maken door middel van sociale werken die zij met een liefdadig doel inrichten. Deze werken zijn ingegeven door een hooger menschelijk gevoelen. En zij dagen om het even wie uit te bewijzen dat patroons op dat gebied misbruik van hun macht zouden hebben gemaakt.

Uw verslaggever verlangende de zaak volstrekt objectief te behandelen, heeft de afgevaardigden van werkgevers en werknemers aanhoord. Hij heeft nota genomen van de protesten der eenen en van de verlangens der anderen. Hij heeft getracht, zoo getrouw mogelijk, hun argumenten in de volgende regelen samen te vatten.

De afgevaardigden der werkgevers drukken hun levendige ontroering uit, in de nijverheidsmiddens verwekt, tengevolge van het neerleggen van dit wetsontwerp.

De werkgevers die hulp- en voorzorgskassen inrichten, hebben enkel het welzijn van hun personeel op het oog. Tot staving van hun verklaringen, herinneren de werkgevers-afgevaardigden aan den brief door het parket van Luik op 24 October 1936 gericht tot den arbeidsinspecteur. Uit dezen brief blijkt dat geen enkel feit van drukking is vastgesteld geworden. Weliswaar, werden patroons in overtreding genomen, doch door het gerecht vrijgesproken. De werklieden hebben vóór de rechters erkend dat de gedane afhoudingen vrijelijk door hen waren toegestaan. Er werd op hen geen de minste drukking uitgeoefend.

Van werknemerszijde, toonden de afgevaardigden zich verheugd om het ontwerp dat, hopen zij, weldra zal goedgekeurd worden. Deze afgevaardigden erkenden dat het moeilijk is tastbare bewijzen van drukking, op werklieden uitgeoefend, te leveren. Hebt gij vóór den oorlog een patroon weten straffen op grond van artikel 310 van het Strafwetboek? Men moet de posities van werkgevers en werknemers in acht nemen. De sociale positie is niet dezelfde. De werkgever is steeds de sterkste. Op de vraag van zijn patroon, of

van dezes gevolmachtigde, of de werkman zich bij de patronale mutualiteit wil aansluiten, durft de werkman niet weigeren. Hij vreest geen werk te hebben of het te verliezen. Deze vrees is des te grooter naarmate de economische crisis groot is en de werkloosheid toeneemt. Dit is geen materieel bewijs van drukking vanwege de werkgevers, en toch geeft het voor de patroons hetzelfde resultaat. Dat weet eenieder die met het werkersleven bekend is.

En de liefdadigheidsinzichten der werkgevers?

Ja, 't is goed mogelijk dat er patroons zijn die handelen uit zuivere liefdadige overwegingen.

Maar de patroons hoeven daarvoor geen eigen beroepsmutualiteiten in hun werkhuizen in te richten.

Er zijn, buiten hun fabrieken, liefdadigheidsinrichtingen en gelegenheden om sociale werken te steunen, om hun liefdadige en menselijke gevoelens uit te oefenen. Dit zijn echter uitzonderingen. De algemeene regel is, dat zij een ander doel nastreven dan een sociale weldaad, namelijk den geest van onderwerping en minderwaardigheid bij de arbeiders onderhouden.

Bovengaande regelen geven ongeveer de argumenten weer, die ons van beide zijden werden overgemaakt.

De werkgevers wijzen dikwijls op de groote lasten die uit het bestaan onzer sociale wetten voortspuiten, en die, voor zekere bedrijven, een ondraaglijke last worden.

Wij erkennen graag dat de reeks sociale wetten, sedert den oorlog in ons land tot stand gekomen, een belangwekkende lijst vullen. Men mag echter niet vergeten dat er op dat gebied nog veel te doen was. Wij hadden een grooten achterstal in te halen. Overigens, brengt deze wet geen meerdere sociale lasten mede.

Materieel beschouwd, heeft de werkman het beter dan vóór den oorlog. Doch... de mensch leeft niet alleen van brood en vleesch. Hij wil ook volledig mensch zijn. Daarom wil hij vrijheid. Vrijheid om zich te vereenigen waar hij wil. Vrijheid om een blad te lezen naar zijn keuze. Vrijheid om met zijn loon, zijn volledig loon, te doen wat hem belieft. En dat is het juist wat een deel der werkgevers niet graag aannemen.

Velen hadden nog de oude opvatting van het eenige en uitsluitende meesterschap: ik ben meester in mijn fabriek, ik doe er wat ik wil, heb niemand te raadplegen noch ben niemand verantwoordig schuldig.

Dat was voeger zoo, 't is nu anders. De werklieden hebben door hun organisatie eene macht veroverd. Daarmede moet rekening worden gehouden. Zij hebben eerbied voor hun menschzijn afgedwongen. Hun behoeften zijn geklommen. Zij hebben hun politieke, economische, sociale en wijsgeerige opvattingen; wij zouden wenschen dat de werkgevers met dien nieuwen toestand rekening houden en er naar handelen. Dit ware in het belang van 's lands economie en van 's volks welvaart.

Ach, we weten wel dat de doorsnee-Belg traag evolueert en moeilijk verandert; maar we weten ook dat, eens dat nieuwe ideeën hem bezielen, dat hij daarvoor weet te strijden en te offeren, als 't moet.

Daarom veroorlooven we ons een beroep op het menselijk gevoel der werkgevers en op hun gezond verstand. Zij moesten de werklieden aanzien als een deel van het economisch geheel. Zij moesten de loonen niet altijd wikken en wegen naar de behoeften der werklieden, maar streven naar betere productieorganisatie, de volledige medewerking verwervende van hun werklieden, door goede arbeidsvoorwaarden in te voeren.

Zij moesten begrijpen dat de tijd gekomen is dat zij een deel van hun overvloed afstaan. Sommige aanpassingen zijn noodzakelijk. Veranderingen, die verbeteringen voor den arbeidersstand moeten zijn, zijn onvermijdelijk.

Wij gaan naar een maatschappij van meer beschaving, meer sociale gelijkheid en hooger menschzijn. Het vóóroorlogsche tijdperk is voor goed afgesloten. De toestand van 's lands economie vergt eenieders aandacht. De werknemers hebben er geen belang bij hogere eischen te stellen dan hetgeen 's lands economie kan dragen. Dat weten de werklieden maar al te goed. Zij weten dat hun sociale positie afhangt van den goeden of slechten staat van 's lands economie. Zij weten dat wij in een klein land leven, dat wij een groot gedeelte van onze nijverheidsproducten moeten kunnen uitvoeren, maar zij voelen als iedereen dat thans aan grootere behoeften moet worden voldaan, dat hogere eischen aan het leven worden gesteld.

De goedgezinde en vooruitziende werkgevers begrijpen dit. Een ander gedeelte niet.

In den huidige staat onzer economie, is het de plicht van ieder Belg, het zijne bij te brengen opdat alle conflicten vermeden worden.

Daarom meenen wij het ook gepast aan den pathetischen oproep van den heer Janson te herinneren, die, als Eerste-Minister, staande vóór 's lands financieele economische moeilijkheden, beroep deed op de bourgeoisie om den toestand te begrijpen. In de Kamervergadering van 10 Mei 1938 zegde de Eerste-Minister, M. Janson, o. m.:

«Mijne heeren, de arbeidersklas is al te langen tijd, zooals u weet, gespeend gebleven van zekere ontspanningen en genoegens die uzelf vertrouwd zijn. De arbeidersklasse heeft gestreden; zij heeft zich georganiseerd. De arbeidersklas heeft gehoopt. Zij heeft sommige harer verwachtingen, sommige harer wenschen, langzaam zien werkelijkheid worden.» (Parlem. Hand. blz., 1570).

De Commissie voor Arbeid en Sociale Voorzorg besprak het ontwerp, en de amendementen door de Regeering ingediend.

De amendementen hebben tot doel tal van eerbiedwaardige verworven rechten te behouden.

De aanneming van het ontwerp zal ons toelaten beter de vrijheid van werklieden en bedienden te beschermen.

De rechtstreeksche afhoudingen of de afhoudingen bij wijze van afstand of opdracht zullen dus nog toegelaten zijn. Dit is echter voorwaardelijk. Het kan maar toegelaten worden, van het oogenblik af, dat het gaat om aanvullende stortingen bij de Lijfrentekas, of ook om bijdragen aan een in den schoot van de onderneming gevestigde pensioenkas.

Een lid zou liever den tekst van het ontwerp goedkeuren zonder de amendementen, en, indien het niet anders kon, dan enkel het eerste gedeelte van het amendement, 't is te zeggen, zich tot de stortingen bepalen bij de Spaar- en Lijfrentekas.

Een ander lid vraagt inlichtingen betreffende het eerste artikel, dat verbiedt, afhoudingen te doen op loonen.

Indien een werkman meerdere honderden frank schuldig is aan bijdragen aan een hulp- en verzorgingskas, zal de patroon afhoudingen mogen doen op het loon?

De achtbare Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg zal hierop bij de algemeene bespreking in de Kamer antwoorden.

Nog een ander lid vraagt inlichtingen over het woord «interest» waarvan spraak in het amendement der Regeering, artikel 7ter.

Het antwoord luidt, dat hier de algemeene regel wordt gevolgd, die wil dat de interesten in de kas blijven.

Nadat de achtbare Minister nog enkele speciale gevallen heeft aangeduid, die de amendementen noodzakelijk maken, wordt het wetsontwerp met de amendementen der Regeering met algemeene stemmen aangenomen.

Dit verslag werd goedgekeurd met 13 stemmen en 2 onthoudingen.

De Verslaggever,
A. DIERKENS.

De Voorzitter,
A. VAN HOECK.

HET WETSONTWERP MET DE AMEDEMEMENTEN

Ter verduidelijking, laten we hier den tekst volgen van het oorspronkelijk ontwerp, verwerkt met de aangenomen amendementen :

Eerste artikel.

In de wet van 16 Augustus 1887, worden, na artikel 7, de volgende bepalingen ingelast :

Art. 7bis. — Behoudens het bij artikel 7ter bepaalde, zijn verboden :

« 1° Elk beding dat voor gevolg heeft aan een patroon op te leggen of toe te laten, 't zij het betalen tot ontlasting van zijn werkman en in mindering op diens loon : 't zij het afhouden van dit loon van het bedrag eener aan een hulp- en voorzorgskas verschuldigde bijdrage ;

» 2° Alle betalingen en afhoudingen gedaan in uitvoering van dergelijke overeenkomst of beding ».

« Art. 7ter. — Zijn evenwel toegelaten, de afhoudingen die bestemd zijn om te dienen als aanvullende stortingen bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, voor de doeleinden bepaald en onder de voorwaarden vastgesteld door de wet van 15 December 1937 op de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdigen dood.

» Zulks is ook het geval, wanneer het gaat om stortingen bij de in den schoot der onderneming gevestigde Pensioenkas.

» In beide gevallen, moet in het werkplaatsreglement uitdrukkelijk melding gemaakt worden van het bedrag der inhouding en, als daartoe reden bestaat, de tussenkomst van den werkgever.

» In het tweede geval, moet een exemplaar van het reglement der Pensioenkas ter beschikking van den belanghebbende of van zijn gemachtigde gehouden worden; indien de arbeider zijn werkgever verlaat, vooraleer hij den bij bedoeld reglement vastgestelden leeftijd voor het pensioen heeft bereikt, worden de door den belanghebbende gedane stortingen en de er mee gepaard gaande werkgeversbijdragen zonder interest overgemaakt aan de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas om, in uitvoering van de wet van 15 December 1937, op de rekening die op naam van den belanghebbende is geopend, ingeschreven te worden. »

Artikel 2.

In artikel 10, alinea 1, van de wet van 16 Augustus 1887, worden de woorden : « van artikel 1 tot en met

artikel 7 » vervangen door « van artikel 1 tot en met artikel 7ter ».

Artikel 3.

De tweede alinea van artikel 12 van de wet van 16 Augustus 1887, aangevuld door de wet van 17 Juni 1896, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Nochtans gelden artikel 7bis, 7ter en 10bis voor al de werklieden. »

Artikel 4.

In de wet van 7 Augustus 1922, worden, na artikel 25, de volgende bepalingen ingelascht :

« Art. 25bis. — Behoudens het bepaalde bij artikel 25ter, zijn verboden :

« 1° Elke overeenkomst of beding die voor gevolg hebben aan een werkgever op te leggen of toe te laten, hetzij het betalen tot ontlasting van zijn bediende en in mindering op diens wedde, hetzij het afhouden op die wedde van het bedrag eener aan een hulp- en voorzorgskas verschuldigde bijdrage ; 2° alle betalingen en afhoudingen gedaan in uitvoering van dergelijke overeenkomst of beding. »

« Art. 25ster. — Zijn evenwel toegelaten, de afhoudingen die bestemd zijn om te dienen als aanvullende stortingen bij door den belanghebbende gekozen verzekeringsinrichting, voor de doeleinden bepaald en onder de voorwaarden vastgesteld door de wet van 18 Juni 1930 op de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdigen dood der bedienden.

» Zulks is ook het geval, wanneer het gaat om stortingen bij de in den schoot der onderneming gevestigde Pensioenkas.

» In beide gevallen, moet het bedrag van de inhouding en, als daartoe reden bestaat, van de tussenkomst van den werkgever, bij zijn indiensttreding, aan den belanghebbende bekend gemaakt worden.

» In het tweede geval, moet een exemplaar van het reglement der Pensioenkas ter beschikking van den belanghebbende of van zijn gemachtigde gehouden worden; indien de bediende zijn werkgever verlaat, vooraleer hij den bij bedoeld reglement vastgestelden leeftijd voor het pensioen heeft bereikt, worden de door den belanghebbende gedane stortingen en de er mee gepaard gaande werkgeversbijdragen zonder interest overgemaakt aan de door den belanghebbende gekozen verzekeringsinrichting om, in uitvoering van de wet van 18 Juni 1930, op zijn rekening ingeschreven te worden. »

« Art. 25quater. — De inbreuken op de artikelen 25bis en 25ter geven aanleiding tot bestraffing overeenkomstig de beschikkingen van de artikelen 10 en 11 van de wet van 16 Augustus 1887, houdende reglementeering der betaling van het loon der werklieden.

» De strafvordering vervalt na verloop van zes maanden, te rekenen van den dag waarop de inbreuk werd gepleegd. »

« Art. 25quinquies. — Worden geldend gemaakt voor het toezicht op de uitvoering van artikel 25bis, de bepalingen van de wet van 11 April 1896, waarbij de arbeidsinspectie wordt belast met het waken over de uitvoering van de wet van 16 Augustus 1887. »

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antwerpen. A. Somville, best.

VLAAMSCHE JURISTEN ABONNEERT U OP
HET "RECHTSKUNDIG WEEKBLAD" !!!